

PESSACH HAGGADA

“OR HAZEEV”

Hebrew-English version

First edition, Jerusalem, 5786/2026

Binyamin Meir Khalifa | (+972) 058 485 8888
orhazeev.com | admin@orhazeev.com

© Or HaZeev. All rights reserved.

Haggadah of: _____

From: _____

Rite: _____

For the elevation of: _____

LETTER FROM THE CHIEF RABBI RENÉ GUEDJ

RABBI YEHOShUA BEN RABBI SHIMON GUEDJ

I CAN ONLY CONGRATULATE THIS NEW PROJECT LED BY BINYAMIN MEIR KHALIFA WHICH FOLLOWS THE CREATION OF HIS WORK CONSTANTINE MINHAGIM FOUNDED SINCE 2015. THROUGH ENDURANCE AND PERSEVERANCE, HE CONTRIBUTES TO THE SAFEGUARDING AND TRANSMISSION OF CONSTANTINE TRADITIONS WHICH ENRICH JUDAISM AND HIGHLIGHT THE JEWISH RITE OF OUR PARENTS PRESERVED SINCE TIME IMMEMORIAL.

WITH OR HAZEEV, THIS REMARKABLE WORK FINDS ITS FULL PLACE BY ADDRESSING A NEOPHYTE AND MUCH WIDER AUDIENCE, ALLOWING EVERYONE ACCESS TO THE TREASURES OF OUR HOLY TORAH. I WISH THIS PROJECT FULL SUCCESS AND AN EVER WIDER DISTRIBUTION FOR THE HONOR OF OUR HERITAGE AND FOR THE ELEVATION OF KLAL ISRAEL.

LETTER OF THANKS

I WANT HERE TO THANK FROM THE BOTTOM OF MY HEART CHIEF RABBI RENE GUEDJ, MY TEACHER FOR ALMOST TEN YEARS. CHIEF RABBI GUEDJ COMES FROM A LINEAGE OF RABBIS AND KABBALISTS.

BORN AND RAISED IN CONSTANTINE, HE IS TODAY SHARED IN THE DISSEMINATION OF HIS TEACHINGS TO HIS MANY STUDENTS BETWEEN FRANCE AND ISRAEL, COMBINING THE RESPONSIBILITIES AND HONORS DUE TO HIS SPIRITUAL LEADERSHIP AND HIS EDUCATIONAL ROLE. HOLDER OF UNIVERSITY DEGREES, CHIEF RABBI OF SARCELLES, JEWISH CHAPLAIN IN THE FRENCH ARMY, HE HAS RENDERED MANY SERVICES TO THE JEWISH COMMUNITY. HE HAS ALSO CONTRIBUTED, THROUGH HIS QUALITY AS CHAZAN, TO THE DISSEMINATION OF MANY PIYUTIM AND PRAYERS OF THE CONSTANTINE RITE.

ON THE LEVEL OF WRITING, HE HAS PARTICIPATED IN MANY INTRODUCTIONS AND TRANSLATIONS OF WORKS IN HEBREW, JUDEO-ARABIC, AND FRENCH, THUS BRINGING HIS SCHOLARLY COMMENTARIES. THUS HE REVIEWED AND CORRECTED THE INITIAL VERSION OF THIS HAGGADAH WITHIN THE FRAMEWORK OF THE CONSTANTINE MINHAGIM PROJECT. WITHOUT HIS WISE AND DEEP KNOWLEDGE OF MANY TEXTS OF THE HAGGADAH, THIS WORK WOULD NOT HAVE SEEN THE LIGHT OF DAY.

BINYAMIN MEIR KHALIFA

LETTER FROM RAV DAVID DANIEL COHEN

ROSH YESHIVA OF MEKUBALIM “SHAAREY KEDUSHA”

I WISH TO EXPRESS HEREBY MY GREATEST APPRECIATION FOR THE WORK LED BY BINYAMIN MEIR KHALIFA AS PART OF HIS PROJECT OR HAZEEV. THROUGH THIS WORK, DIVREI TORAH AND MINHAGIM ARE TRANSMITTED AND EVERYTHING BINYAMIN PUBLISHES IS SOLIDLY ROOTED IN THE TORAH.

I SEND HIM MY BRACHA AND WISH HIM GREAT HATZLACHA IN THE PURSUIT OF THIS BEAUTIFUL WORK.

I INVITE EVERYONE TO TAKE AN INTEREST IN AND PARTICIPATE IN THIS DENSE AND RICH PROJECT. I TESTIFY THEREBY THAT BINYAMIN CONTRIBUTES TO THE SPREADING OF THE LIGHT OF TORAH FOR THE GOOD OF KLAL ISRAEL. AMEN.

LETTER OF THANKS

I WISH TO EXPRESS HERE ALL MY GRATITUDE TO RAV DAVID DANIEL COHEN, ROSH YESHIVA OF MEKUBALIM AT SHAAREY KEDUSHA IN JERUSALEM. HE HAS BEEN MY TEACHER FOR NEARLY A DECADE AND HAS GUIDED ME IN MANY AREAS OF TORAH, HALAKHA, AND KABBALAH. DESPITE THE HEAVY TASKS THAT FALL TO HIM, HE HAS ALWAYS SHOWN AVAILABILITY TO RESPOND WITH PATIENCE AND AFFECTION TO MY MANY QUESTIONS. ALSO, MANY COMMENTS HERE ARE BASED DIRECTLY ON HIS TEACHINGS, THEMSELVES ROOTED IN THE KABBALISTIC WRITINGS OF THE ARI HAKADOSH, OF RABBI HAYIM VITAL, OF THE RASHASH AND OF MANY OTHER MASTERS.

RAV DAVID COHEN HAS THIS RARE QUALITY OF RECONCILING THE PSEUDO-DIVERGENCES IN THE WRITINGS OF OUR MASTERS AND REVEALING THEIR DEEP UNITY.

BORN IN ALGIERS, HE STUDIED AT THE YESHIVA OF AIX-LES-BAINS BEFORE JOINING THE LAND OF ISRAEL TO STUDY UNDER MASTERS SUCH AS RAV BENZION ABBA SHAUL. HE IS PARTICULARLY ATTACHED TO HIGHLIGHTING THE SEPHARDIC MINHAG OF NORTH AFRICA, WHICH HE CONSIDERS A LIVING AND PRECIOUS HERITAGE. HE IS FOR ME A PILLAR AND A LIVING SOURCE THAT HAVE DEEPLY CHANGED MY BEING.

BINYAMIN MEIR KHALIFA

PEDAGOGY, IMAGES, AND TRANSMISSION

Particular care has been taken in the choice of images. They are not intended to represent the miraculous scenes of the Torah in a reductive manner, but to help the reader—child or adult—to visualize and remember the stories. They seek to counter modern “Hollywood” representations, by drawing on respect for the Midrash and the Sod.

Thus, a tzadik may appear with different faces depending on the page. This choice is intentional, so as not to fix a single image, but to stimulate the reader's imagination and memory within the framework of tradition.

This Haggadah also has a pedagogical vocation. It can help the youngest discover the meaning of the Seder step by step, and allow the older ones not only to deepen their understanding, but also to fill certain gaps. It strives to make clear and accessible details that are sometimes read quickly without knowing the reason.

For example, when the Sages break down a verse, we have chosen not to simply string together the quotes. We offer the reader a visual common thread thanks to a color system, of indentation and graphic cues, so that the reasoning can be followed without getting lost. For each excerpt read, the precise reason for its reading during the Seder is indicated, even when the link with the Exodus from Egypt may seem obscure at first glance.

Finally, a section of commentaries and questions has been added at the end of the work. Whoever wishes may go there directly to enrich the reading, ask questions, suggest answers or quizzes. The Seder is above all a moment of dialogue: this Haggadah seeks to encourage questions, the essential engine of transmission.

FOR TODAY AND FOR TOMORROW

The story of the Exodus from Egypt does not only speak of a distant past. It reminds us every year that freedom and responsibility are at the heart of our identity. Every year, we truly leave Egypt: we break our dependencies on materiality, and, through inner will and the consumption of the matzah, we receive the strength to pursue this freedom throughout the year.

With measure and subtlety, a few allusions to the Sod and the Kabbalah have been integrated, not to weigh down the reading, but to offer additional depth and an entry point for those who wish to engage with it. This Haggadah is also part of the inseparable triptych —**Am Israel, Eretz Israel, Torat Israel**— through which the message of the Exodus from Egypt is fully accomplished.

Thus, this Haggadah is not static. It is called to be transformed with you, to carry the memory of your Pessach evenings, and to transmit your traditions to future generations.

With love of Israel,
Binyamin Meir Khalifa

TO EACH THEIR OWN MINHAG!

This Haggadah does not propose a single practice for the Seder, but a common framework in which each family can inscribe its minhag, faithful to its tradition and its history.

The integration of different customs allows not only the preservation of one's own practice, but also the understanding of those of others. It prevents surprise or misunderstanding when being invited to the homes of relatives or friends from different backgrounds, and reminds us that the diversity of customs is a richness of Am Yisrael. It can also be offered to guests, to friends, or to a daughter-in-law or son-in-law from another edah, so that everyone can gather around the same table, **united in the diversity of our traditions**.

For this reason, we have included:

- some checkboxes ☐ (where one can draw a "V" or an "X" in pencil) to indicate the customs that one practices or not, spaces to
- write your notes, paste photos, souvenirs, and the freedom to add or
- correct what you wish according to family practice.

Each person is thus invited to make this Haggadah his own Haggadah, while remaining within a common, shared, and transmittable framework. For although the paths are many, the narrative itself remains one.

Furthermore, to illuminate the reading and make the journey more fluid, we have added before **each mandatory step an icon in the shape of an arrow ►** (like a "Play" button). Thus, those who do not follow all the reported customs or who wish to go directly to the heart of the Haggadah only need to identify this sign and skip the rest.

Despite our desire to encompass as many traditions as possible, this is not always possible; this is why we sometimes offer—for example—two known versions, leaving everyone the freedom to choose and personalize in pencil according to their practice.

In our writings, we also deliberately choose to alternate certain pronunciations and transliterations (for example Shabbath/Shabbos, Avadim/Abadim, etc.). This choice reflects our desire to highlight, just as through the minhagim and imagery, the different facets of Am Yisrael. In this way, each reader can find a resonance familiar to their own tradition, and together, these nuances illustrate the unity within the diversity of our people.

THE SEARCH FOR CHAMETZ

On the eve of Pesach in the evening, we finish searching for the Chametz ("Bedikat Chametz") in the following way: we take 10 pieces of Chametz and (generally the woman of the house) we hide them in the house (except in the toilet/bathroom). The head of the family goes around the house by the light of a candle and finishes checking that the

house is cleaned of all Chametz, collects the ten pieces and places them in a bag to burn them the next day. He first recites the blessing, searches, then recites Kal Chamira.

► Before the Bedikat Chametz, we say:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם.
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל בִּיעוּר חָמֶץ:

► After the Bedika, we recite Kal Chamira three times:

כָּל חָמִירָא דְּאֵכָא בְּרִשּׁוּתִי
דְּלֹא חֲזִיתִיה וְדְלֹא בִיעַרְתִּיהּ
לְהוּי בְּטִיל וְחָשִׁיב כְּעֶפְרָא דְאַרְעָא:

Translation:

ALL LEAVEN OR LEAVENED DOUGH

THAT MAY STILL BE IN MY POSSESSION
WHICH I HAVE NEITHER SEEN NOR DESTROYED,
LET THEM BE CONSIDERED NULL
AND LIKE THE DUST OF THE EARTH.

BEFORE PESACH

THE MONTH OF NISSAN

□ Some have the custom of lighting an oil lamp for Rosh Chodesh Nissan as for every Rosh Chodesh (the "kandil"), but with a gold piece of jewelry inside.

PESACH EVE

□ Some have the custom of eating grilled lamb, just as in the time of the exodus from Egypt itself, as well as preparing and eating bread and other dishes (Rssess, Treda...).

and rather apple-based among Ashkenazim.

It is always prepared with wine or grape juice, and often enhanced with ingredients mentioned in the Shir HaShirim (pomegranates, walnuts, figs, cinnamon...).

The Ari Zal prepared a Charoseth composed of seven fruits and three spices, in allusion to the ten sefirot. It is important that the Charoseth is not too thick, so that the Maror can be dipped in it, and not spread.

In the time of the Gaonim, the Charoseth was a sweetened water in which dates had been soaked.

- The Karpass is generally celery, but sometimes potato or parsley.
- The Chazereth is often identical to the Maror (lettuce, etc.), but some use spicy horseradish.

Typical Ashkenazi plate

SPECIAL ARRANGEMENTS

Yemeni Jews do not arrange the elements on a plate (keara), but directly in dishes placed on the table, with Maror distributed all around.

On the other hand, the plate is strictly codified in the tradition based on the Kabbalah and the teaching of the Ari Zal, followed by the Sephardim, the Eastern Jews, and the Ashkenazi chassidim (see below).

Seder Plate according to the Ari

THE SEDER PLATE

THE COMMON ELEMENTS

The elements present among all Jews are: the three Matzoth (unleavened bread), the Maror (bitter herbs), the Zroa ("arm", piece of meat), the egg, the Charoseth (fruit puree reminiscent of the mortar of Egypt), the Karpass (a vegetable), the Chazereth (second bitter herb).

VARIANTS AND EXPLANATIONS

The Matzoth can be hard or soft depending on the tradition. The Maror is most often Romaine lettuce (called aravith in Israel), but it can also be endives or other bitter herbs.

- The Zroa is generally a piece of lamb shank bone among Sephardim, and a chicken wing among Ashkenazim.

It can be cooked in different ways. However, if it is roasted, it will not be eaten on the night of the Seder, in order not to imitate the Korban Pessach, which could only be consumed in the Temple. It will then only be eaten from the following day.

- The egg symbolizes the Korban Chaguiga (festive sacrifice), which was originally the meat consumed during the holiday. The egg, associated with mourning, also recalls the destruction of the Temple (Beit Hamikdash), because the first day of Pessach always falls on the same day of the week as Tisha be Av (9 Av, destruction of the Temples).

Yemeni Jews use roasted meat for the Zroa and replace the egg with boiled meat

- The Charoseth is date-based among Sephardim and Mizrachim (Eastern Jews),

*Seder table
of a Yemeni family*

Netzach to the right leg, Hod to the left leg, Yessod corresponds to the Brith, Malkhuth represents the wife, who herself also contains ten sefiroth.

THE NAME OF GOD IN THE SEFIROTH

The Name of God is found at several levels:

- In the ten sefiroth: Chokhma (Yud), Bina (Hei), Tifereth (Waw, containing the six lower sefiroth), Malkhuth (second Hei).
- In the three sefiroth of the head: Yud: Chokhma, Hei: Bina, Da'ath is divided into two aspects: the Chassadim and the Ghevuroth of the Da'ath, corresponding respectively to the Waw and the second Hei.

THE CYCLE OF THE WORLDS AND THE REPARATION

What must be remembcupered is that we live in a maximum cycle of 6000 years. Our current world, called 'Olam haTikkun (the world of reparation), is the direct consequence of a previous stage of the same cycle: the World of Tohu, a spiritual world where chaos reigned.

In this world of Tohu, Evil has affected the seven lower sefiroth. Throughout history, we repair these sefiroth through prayer, Torah study, the practice of mitzvot and good deeds, until the day when everything will be repaired. Then the next stage will begin: the 'Olam Haba, the world to come, a world outside of time and space, where the body will be spiritual like the soul, and where the two will be united to serve God at a higher level.

Each festival repairs one of the seven sefiroth. At Pesach, we repair the sefira of Chessed. The repairs are carried out through: movements of light from the bottom to the top, movements of light from the top to the bottom, unions, notably the union of Divine Names, some called masculine (such as the Tetragrammaton) and others called feminine (such as Elokim or Adnut), in the image of a couple united by love.

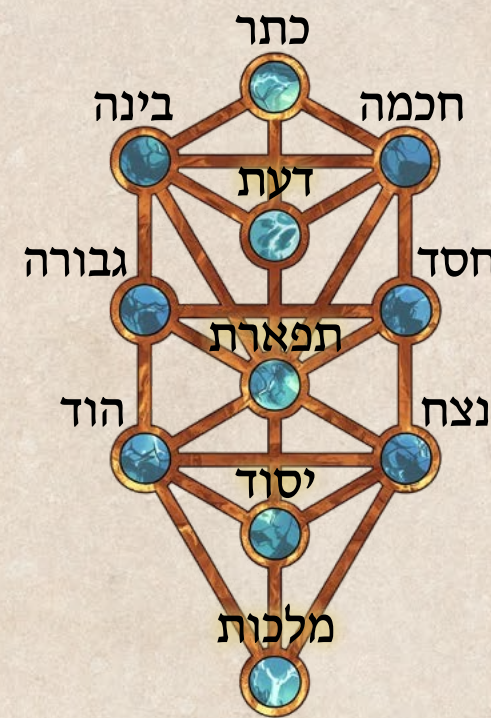
THE SEDER PLATE AND THE SEFIROTH

The Seder plate is organized according to the ten sefiroth. At the top, the three Matsot (Chokhma - Bina - Da'ath). At the top right, the Zroa (Chessed). At the top left: the egg (Ghevura) In the center: the Maror (Tifereth) At the bottom right: the Charosset (Netzach) At the bottom left: the Karpas (Hod). At the bottom: the Chazereth (Yessod). The plate itself symbolizes the Malkhuth, which contains within it the ten sefiroth. The whole forms a unified structure, similar to a perfectly united couple.

ORDER OF THE SEDER

- We begin the Seder with the plate covered.
- We will recite all the steps now (see below), then at each step we will say before the title of the step (□some repeat from the first step until the current step).

THE PLATE AND THE KABBALAH

This Haggadah is not a Kabbalistic book. It is intended to be a gateway and a mnemonic reminder for those who already have some basics or who want to go further, in order to allow everyone to follow the Seder with a certain level of depth, without claiming to be an exhaustive study.

THE TEN SEFIROTH

In the Kabbalah, all creation is organized into ten sefiroth. The sefiroth represent the different parts of the body of this creation. By creation, we can speak of Man as well as the world itself. The divine light enters from above and diffuses downwards in order to give vitality to the whole of this body. The sefiroth are: Keter, Chokhma, Bina, Da'ath, Chessed, Ghevura, Tifereth, Netzach, Hod, Yessod, Malkhuth. If you

have counted correctly, that makes eleven. The reason is that, depending on the point of view (externality or internality), Keter or Da'ath is counted, but never both simultaneously.

GROUPINGS OF THE SEFIROTH

The ten sefiroth can be organized in different ways, notably:

- In four groups, corresponding to the four letters of the Name of God: Chokhma - Yud, Bina - Hei, Tifereth - Waw (which contains the six sefiroth from Chessed to Yessod) and Malkhuth - second Hei.
- In three vertical lines: kindness on the right, severity on the left, balance in the center.
- In horizontal groups: ShabaD, ChaGaTh, NaHI, Malkhuth.
- In two parts: the three sefiroth of the head (ShabaD), the seven lower sefiroth, representing the body.

Each sefira is associated with many concepts: the human body, the soul, certain Names of God, the vowels (Nikkud), the festivals of the calendar, certain prophets, etc. Moreover, each sefira is itself composed of sefiroth.

THE SEFIROTH AND THE HUMAN BODY

In the correspondence with the body: Keter represents the light above the head, Chokhma corresponds to the right side of the brain, Bina to the left side, Da'ath to the cerebellum, Chessed to the right arm, Ghevura to the left arm, Tifereth to the torso,

נרצה

הלל

בכך

צפון

שולחן
עורך

כורך

מרור

מוציא
מצה

רחצה

יחץ

מגיד

כרפס

ורחץ

קדש

► On weekdays, start here:

אלה מועדי יהוה מקראי קדש אשר-תקראו אתם במועדים:
□ וידבר משה את-מעדי יהוה אל-בני ישראל:

□ The first festivals, some say:

ליל שמרים הוא ליהוה להוציאם מארץ מצרים
הוא-הלילה הזה ליהוה שמרים לכל-בני ישראל לדרתם:

□ The second festivals (Shevi'i shel Pessach), some say:

וביום השביעי מקרא-קדש יהיה לכם כל-מלאכת עבדה לא תעשו:

► Then continue:

סברי מרנן: (ועונים: לחיים)

ברוך אתה יהוה. אלהינו מלך העולם. בורא פרי הגפן:
ברוך אתה יהוה. אלהינו מלך העולם. אשר בחר בנו מכל
עם. ורוממנו מכל לשון. וקדשנו במצותיו. ותתן לנו יהוה אלהינו
באהבה. (בשבת: שבתות למנוחה ו) מועדים לשמחה. חגים וזמנים
לששון. (את יום השבת הזה ו) את יום חג המצות הזה. את יום
טוב מקרא קדש הזה. וזמן חרותנו באהבה מקרא קדש. וזמן
ליציאת מצרים. כי בנו בחרת ואותנו קדשת מכל העמים. (שבתות
ו) מועדי קדש. (באהבה ובכבוד) בשמחה ובששון הנחלתנו:
ברוך אתה יהוה. מקדש (השבת ו) ישראל והזמנים:

On Saturday night add:

ברוך אתה יהוה. אלהינו מלך העולם. בורא מאורי האש:
ברוך אתה יהוה. אלהינו מלך העולם. המבדיל בין קדש לחול ובין אור
לחשך ובין ישראל לעמים ובין יום השביעי לששת ימי המעשה. בין
קדושת שבת לקדושת יום טוב הבדלת. ואת יום השביעי מששת ימי
המעשה הקדשת והבדלת והקדשת את עמך ישראל בקדושתך:
ברוך אתה יהוה. המבדיל בין קדש לקדש:

► Then conclude:

ברוך אתה יהוה. אלהינו מלך העולם. שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה:

We sit, we drink (reclining on the left side²) and we wish each other
“(Shabbat Shalom or) Mo’ed tov umevorach”, or “Chag sameach”.

□ Some bless their loved ones.

1 In the Kabbalah, wine represents Justice (Din, Gevurah) and water Kindness (Chessed). One adds three drops of water to temper the severity with Mercy, a central idea in the Kabbalah. The glass is then held in the right hand, with the five fingers surrounding it.

2 The left side represents Justice that one wishes to soften with Mercy once again.

KADESH (SEPHARDIC)¹

As with every bracha, one responds “Baruch Hu uBaruch Shemo”

(שו"ת הרא"ש כלל ד-יט, שולחן ערוך או"ח קכד-ה).

□ On Shabbat, some first recite this psalm:

מזמור לדוד יהוה רעי לא אחסר: בנאות דשא ירביצני על-מי מנחות ינהלני: נפשי
ישׁובב ינחני במעגלי-צדק ומען שמו: גם כי-אלך בגיא צלמות לא-אירא רע כי-
אתה עמדי שבטך ומשענתך המה ינחמני: תערוך לפניו שלחן נגד צררי דשנות בשמן
ראשי כוסי ריחה: אף וטוב וחסד ירדפוני כל-ימי חיי ושבת בביית-יהוה לארץ ימים:

Then the beginning of the Kiddush is recited:

שבת מקדש: (ויהי-ערב ויהי-בקר) **יום הששי:** ויכלו השמים והארץ וכל-
צבאם: ויכל אלהים ביום השביעי, מלאכתו אשר עשה וישבת ביום השביעי,
מכל-מלאכתו אשר עשה: ויברך אלהים את-יום השביעי, ויקדש אתו כי בו
שבת מכל-מלאכתו אשר-ברא אלהים לעשות:

► Then conclude:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם.
שֶׁחַיֵּינוּ וְקִיָּמנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזֶמֶן הַזֶּה:

We sit, we drink (leaning on the left side) and we wish each other "Chag sameach".
□ Some bless their loved ones.

KADESH (ASHKENAZI)

As for every brachah, one responds "Baruch Hu uBaruch Shemo"
(שו"ת הרא"ש כלל ד-יט, שולחן ערוך או"ח קכד-ה).

On Shabbos, one recites:

(וְיִהְיֶה עֶרֶב וְיִהְיֶה בֹקֶר) יוֹם הַשַּׁשִּׁי: וְיִכְלוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל-צָבָאָם: וְיִכְלוּ
אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִלֹּאכֶתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל-מְלָאכָתוֹ
אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מְכֻלָּ-
מִלֹּאכֶתוֹ אֲשֶׁר-בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

► On weekdays, start here:

סְבִירֵי מֶרְנֶן וּרְבִנֶן וּרְבֹתֵי:
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. בּוֹרָא פְּרֵי הַגֶּפֶן:
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ
מִכָּל עָם. וְרוֹמָמָנוּ מִכָּל לְשׁוֹן. וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וְתַתֵּן
לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה. מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה. חֲגִים
וְזִמְנִים לְשִׂשׁוֹן. (אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְ) אֶת יוֹם
חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה. זִמְנֵי חֲרוּתָנוּ (בְּאַהֲבָה) מִקְרָא
קֹדֶשׁ. וְזָכַר לִיצִיאַת מִצְרָיִם. כִּי בָנוּ בְּחֶרֶת וְאוֹתָנוּ
קִדְּשָׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים. (וְשַׁבָּת) וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ.
(בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן) בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׁוֹן הַנִּחְלָתָנוּ:
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל
וְהַזִּמְנִים:

On Saturday night, we add:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם.
בּוֹרָא מְאוּרֵי הָאֵשׁ:
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם.
הַמְבָדִיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל וּבֵין אֹר לְחֹשֶׁךְ
וּבֵין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים וּבֵין יוֹם הַשְּׁבִיעִי
לְשִׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קְדוּשַׁת שַׁבָּת
לְקְדוּשַׁת יוֹם טוֹב הַבְּדִלָּה. וְאֶת יוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִשִּׁשָּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הַקְדִּשְׁתָּ
וְהַבְּדִלָּתָּ וְהַקְדִּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
בְּקְדוּשָׁתְךָ:
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַמְבָדִיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ:

□ **HAKDAK SHAK** ALLAH ELBCHAR A'LA TNASH ENTAREK, CHEN KHERDJU ULED ISRAEL MEN MATZAR (**SALMINE GHALMINE**), UGHEREK AA'DA'NA FI UASTT ELBCHAR ELGHAMIK. HAKDAK BE'EZRAT HA'IL, YIFEUKNA BEKAROB, CHNA ULAD-NA, MEN KEL DAYKA OGHSA (**UYEDJEBELNA BEN DAVID MASHIYACH TZIDKENU**) BIMHERA BEYAMENU, AMEN KEN YEHI RATZONE.

English translation:

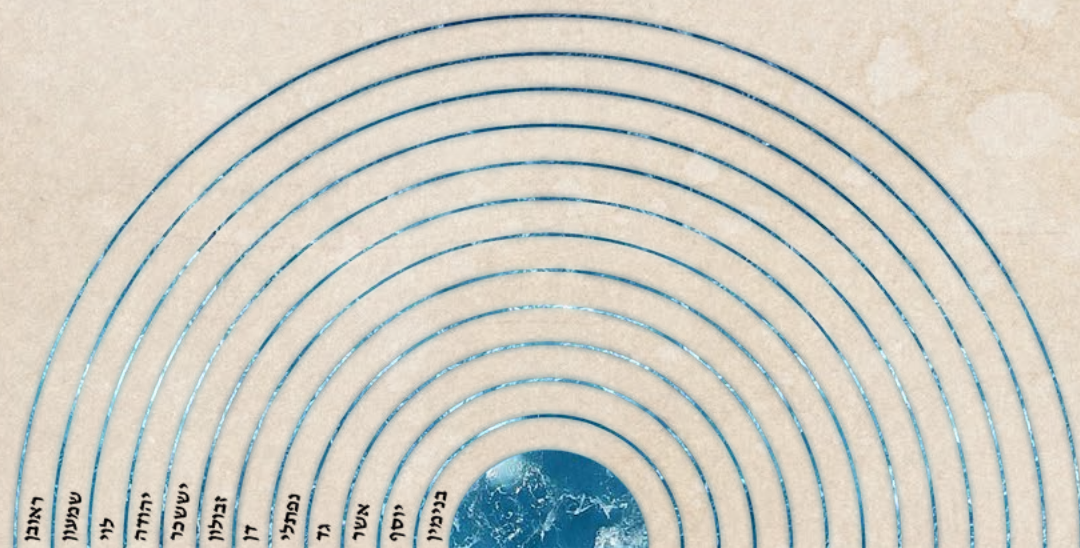
THUS SPLIT HASHEM THE SEA INTO TWELVE PATHS WHEN THE CHILDREN OF ISRAEL WENT OUT OF EGYPT (**TOWARDS FREEDOM**) AND DROWNED OUR ENEMIES IN THE MIDST OF THE SEA IN THE DEPTHS. THUS WITH THE HELP OF THE ALMIGHTY HE WILL DELIVER US SHORTLY, FROM ALL ANGUISH AND ALL DISTRESS (**AND WILL BRING US THE MASHIACH BEN DAVID OUR TZA-DIK**) SPEEDILY IN OUR DAYS. AMEN KEN YEHI RATZONE (SO SHALL BE HIS WILL).

□ Another version:

HAGDA QSAM ALLAH L-BCHAR A'LA TNAS L-TARIK, CHEN KHERDJU ZDUDNA MEN MA'SAR L'ATIQ, 'LA YAD SIDNA U NEBINA MUSSA BEN 'AMRAM 'ALAYH E-SALAM. HAGDAQ YA MULANATH FAKHNA FCHAL DI FEQT ZDUDNA, MEN HAD L-GALUT HADI, U T'USLNA L-ARD ZDUDNA U L'YERUSHALAYIM L'AZIZA 'LINA.

THUS SPLIT HASHEM THE SEA INTO TWELVE PASSAGES, WHEN OUR ANCESTORS WENT OUT FROM ANCIENT EGYPT, BY THE HAND OF OUR TEACHER AND PROPHET MOSHE BEN AMRAM, MAY PEACE BE UPON HIM. THUS, MASTER OF THE WORLD, DELIVER US FROM THIS EXILE AND BRING US INTO THE LAND OF OUR ANCESTORS AND INTO BELOVED JERUSALEM, SPEEDILY, IN OUR DAYS.

CROSSING OF THE RED SEA

URCHATZ

- **We wash our hands:** we pour water as per our minhag¹ but we do not recite a blessing.
- Some have the custom that someone pours on the hands of the head of the family.

KARPASS²

- **We take a small piece of celery** which we dip in salt water, we say the blessing (and we think of fulfilling the obligation of the Maror) then we eat without reclining:

**בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם.
בוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה:**

YACHATZ

- *Before cutting the Matza, some have the custom for the head of the family to recite a passage (in Judeo-Arabic for folklore, and/or already translated, because the essence of the Pesach night being to understand, this text must always be translated into a language understood by all) — see opposite.*

- **We then take the middle Matza and cut it into two pieces³**, symbol of the final Redemption. We keep the larger piece for the Afikomen⁴ and we put the small piece back between the two Matzot.

Possible games with the children:

- Place the Afikoman under the tablecloth.
- Hide the Afikoman so that the children find it.
- Entrust the Afikoman to one of the children by tying it around their arm (the 'captain' guardian of the Afikoman) for example.

¹ Kabbalah: three times on the right hand then three times on the left hand.

² The Karpas is an allusion to the "Mukhin of Katnut", where the enemies have the upper hand over us and we do not have the strength to repel them. Dipping is a softening of this Din.

³ Kabbalistic insight: the small piece of Matza represents the Shekhina in exile (Daleth - from Dela Va'aniya or Dal, 'poor'), while the large piece symbolizes the unified Shekhina (large Vav, image of Tiferet). The profound meaning of this gesture, of the Seder and even of existence itself, is to strive toward the final Redemption (Geula Shelema). It is through our mitzvot that we contribute to the reunification of the Shekhina.

⁴ □ Some pronounce it Afikoman

BIBHILU / ETMOL

☆ The plate symbolizes the Shekhinah (Malkhut), equated with the wife. According to tradition, after the complete Redemption, in the Olam Haba (the world to come), **wives will be like crowns on the heads of their husbands** – a powerful image of the return of the Shekhinah to its place, at a lofty level¹. According to the Rambam, the Haggadah truly begins at this moment.

☆ The final deliverance will resemble that of Egypt, with one difference: **the first was done in haste, while the last will be done slowly**, in stages.

A question arises: why do we recite Shehecheyanu during the first days of Pessach, but not during the last ones? Because the 7th day does not bring a novelty, but comes to complete the work begun at the Exodus from Egypt: first the liberation, then the crossing of the sea with the drowning of the oppressors. Between the two, an intermediate stage where Israel was surrounded by Pharaoh and his army.

Rav David Daniel Cohen establishes a parallel with our generation: 1948 (Israel's independence) and 1967 (liberation of Jerusalem and Judea-Samaria) reflect the Exodus from Egypt. Since then, we have been living in this intermediate stage where the Erev Rav – or at least their spiritual descendants, their guilgulim, who hinder our full settlement in Eretz Israel – still surround us.

Rav Cohen also teaches that the war of Gog uMagog, intrinsically linked to the final deliverance, also unfolds in three phases: the First World War, the Second World War – the most terrible, with six million Jews exterminated in six years – and finally a long and grueling war against the Erev Rav.

But soon, with the help of God, we will “cross the sea” and reach the next stage with the coming of the Mashiach.

¹ "The righteous are seated, and their crowns are on their heads" – according to the secret of: "A woman of valor is the crown of her husband."

"הצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם" בסוד "אשת חיל עטרת בעלה"

MAGGID

□ Some have the custom of reciting a phrase while circling the Seder plate three times over the heads of the guests, especially the wife over that of her husband. This very ancient minhag from North Africa finds its meaning in the Kabbalah (see commentary). Some repeat three times.

□ Some say:

בְּבִהְיוֹנוֹ יֵצְאָנוּ מִמִּצְרַיִם:
IN HASTE WE WENT OUT OF EGYPT

□ Others say:

בְּבִהְיוֹנוֹ יֵצְאָנוּ מִמִּצְרַיִם. הָאֵל לַחֲמַא עֲנִיָּא בְּנֵי חוּרִין:
IN HASTE WE WENT OUT OF EGYPT,
HERE IS THE BREAD OF POVERTY OF FREE CHILDREN.

□ And others say:

אֶתְמוֹל הָיִינוּ עֲבָדִים. הַיּוֹם בְּנֵי חוּרִין.
הַיּוֹם כָּאֵן. לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאֶרֶץ דִּישְׁרָאֵל
(בישראל: ובירושלים הבנויה)
בְּנֵי חוּרִין:

YESTERDAY, WE WERE SLAVES, TODAY WE ARE FREE,
TODAY WE ARE HERE, NEXT YEAR IN THE LAND OF ISRAEL
(IN ISRAEL ADD: AND IN REBUILT JERUSALEM)
FREE (FOR ETERNITY).

► We remove the tray from the table and we fill the wine cup, then we recite:

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?

1שֶׁבֶּכַל הַלֵּילוֹת אֵין אָנוּ² מְטַבְּלִין אֶפִּילוֹ פֶּעַם אַחַת.
(ו)הַלֵּילָה הַזֶּה שְׁתֵּי פְעָמִים:

שֶׁבֶּכַל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין חֶמֶץ אוֹ מַצָּה.
(ו)הַלֵּילָה הַזֶּה כָּלוּ מַצָּה:

שֶׁבֶּכַל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׂאֹר
יִרְקוֹת. (ו)הַלֵּילָה הַזֶּה מְרוֹר:

שֶׁבֶּכַל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין
(וְשׁוֹתִין). בֵּין יוֹשְׁבִין וּבֵין
מְסַבִּין. (ו)הַלֵּילָה הַזֶּה כָּלָנוּ
מְסַבִּין:

How is THIS NIGHT DIFFER-
ENT FROM ALL OTHER NIGHTS?

ON ALL OTHER NIGHTS, WE ONLY
DIP ONCE AND THIS NIGHT TWICE³.

ON ALL OTHER NIGHTS, WE EAT LEAVENED BREAD OR UNLEAVENED BREAD, AND
ON THIS NIGHT, ONLY UNLEAVENED BREAD.

ON ALL OTHER NIGHTS, WE EAT ALL KINDS OF VEGETABLES, AND ON THIS NIGHT,
ONLY BITTER HERBS.

ON ALL OTHER NIGHTS, WE EAT AND DRINK EITHER SITTING OR RECLINING,
AND ON THIS NIGHT, WE ARE ALL RECLINING.

1 Some recite the questions in a different order. Number them!

2 ☐ Some recite them in more modern Hebrew, for example: ...אנחנו, אוכלים, מטבליים.

3 What do we dip twice? The Karpas in salt water and the Maror in the Charosseth.

► Uncover the plate then say:

הָאֵל (הָא) ¹ לַחֲמָא עֲנִיא

דִּי אָכְלוּ אַבְהֵתָנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם.
כָּל דְּכָפִין יִיתִי וְיִיכַל. כָּל דְּצָרִיד יִיתִי וְיִפְסַח.
הַשְׂתָּא הָכָא. לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל.
הַשְׂתָּא הָכָא עַבְדִּי. לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל בְּנֵי חוֹרִין:

THIS IS THE BREAD OF AFFLICTION
THAT OUR ANCESTORS ATE IN THE LAND OF EGYPT.

LET ALL WHO ARE HUNGRY COME AND EAT²,
LET ALL WHO ARE IN NEED COME AND CELEBRATE PESSACH³,

THIS YEAR HERE, NEXT YEAR IN THE LAND OF ISRAEL,

THIS YEAR HERE SLAVES⁴,
NEXT YEAR IN THE LAND OF ISRAEL FREE.

1 ☐ According to Kabbalah, this corresponds to the final Heh of the Divine Name, the Shekhinah in exile, likened to a bread of affliction.

☐ According to the minhag, one recites לַחֲמָא עֲנִיא / Ha La'hma 'Anyah, with a qamatz.

2 Veiled request for livelihood.

3 Veiled spiritual request, to draw closer to God.

4 Slaves to materiality.

The plate is brought back.

עֶבְדִּים

הָיִינוּ לַפַּרְעֹה בְּמִצְרַיִם. וַיֹּצִיאֵנוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה. וּבְזְרוּעַ נְטוּיָה. וְאֵלּוּ לֹא
הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם. עַד־כֵּן
אֲנוּ וּבְנֵינוּ וּבְנֵי בְנֵינוּ מִשְׁעֶבְדִּים הָיִינוּ לַפַּרְעֹה בְּמִצְרַיִם.
וְאִפְּלוּ כָלָנוּ חֲכָמִים. כָּלָנוּ נְבוֹנִים. כָּלָנוּ יוֹדְעִים אֶת
הַתּוֹרָה. מִצֹּה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם. וְכָל
הַמְרָבָה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הֲרִי זֶה מִשְׁבָּח:

WE WERE **SLAVES** OF PHARAOH IN
EGYPT, AND THE ETERNAL OUR GOD
BROUGHT US OUT FROM THERE WITH A
STRONG HAND AND AN OUTSTRETCHED
ARM. AND IF THE HOLY ONE, BLESS-
ED BE HE, HAD NOT BROUGHT OUR
ANCESTORS OUT OF EGYPT, WE WOULD STILL
BE, WE AND OUR CHILDREN, **ENSLAVED** TO
PHARAOH IN EGYPT. AND EVEN IF WE WERE
ALL SAGES, ALL WISE, ALL KNOWLEDGEABLE IN
THE TORAH, IT IS A COMMANDMENT FOR US
TO TELL THE STORY OF THE EXODUS FROM
EGYPT, AND WHOEVER EXPANDS UPON TELLING
THE STORY OF THE EXODUS FROM EGYPT, HE
IS PRAISEWORTHY.

AN INCIDENT (TOOK PLACE) WITH RABBI ELIEZER, RABBI YEHOSHUA, RABBI EL'AZAR BEN 'AZARIA, RABBI 'AKIBA AND RABBI TARFON WHEN THEY WERE RECLINING IN BNEI BERAK AND WERE TELLING OF THE EXODUS FROM EGYPT ALL THAT NIGHT UNTIL THEIR STUDENTS CAME AND SAID TO THEM "OUR MASTERS, THE TIME FOR THE MORNING RECITATION OF THE SHEMA HAS ARRIVED".

RABBI EL'AZAR BEN 'AZARIA SAID: "BEHOLD, I AM LIKE A MAN OF SEVENTY YEARS AND I HAVE NOT MERITED TO KNOW THE REFERENCE IN THE TORAH THAT COMMANDS THE RECITATION OF THE EXODUS FROM EGYPT AT NIGHT, UNTIL BEN ZOMA EXPLAINED IT: THE VERSE "IN ORDER THAT YOU MAY REMEMBER THE DAY OF YOUR EXODUS FROM EGYPT **ALL THE DAYS OF YOUR LIFE**". "THE DAYS OF YOUR LIFE" ARE THE DAYS, "**ALL THE DAYS OF YOUR LIFE**" ARE THE NIGHTS. AND THE SAGES SAY: "THE DAYS OF YOUR LIFE" IS THIS WORLD, "**ALL THE DAYS OF YOUR LIFE**" INCLUDES THE MESSIANIC TIMES.

מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְרַבִּי יְהוֹשֻעַ. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה. וְרַבִּי עֲקִיבָא. וְרַבִּי טַרְפוֹן. שֶׁהָיוּ מְסַבִּין בְּבֵנֵי בֵּרֶק. וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה. עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם. רַבּוֹתֵינוּ. הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה. הֲרִי אֲנִי כְּבֶן שִׁבְעִים שָׁנָה. וְלֹא זָכִיתִי שֶׁתֵּאֱמַר יִצִּיאַת מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה. עַד שֶׁדָּרְשָׁה בֶּן זוֹמָא. שֶׁנֶּאֱמַר. לִמְעַן תִּזְכֹּר אֶת-יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. יְמֵי חַיֶּיךָ - הַיָּמִים. כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ - הַלַּיְלֹת. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים. יְמֵי חַיֶּיךָ - הָעוֹלָם הַזֶּה. כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ - לְהַבִּיא לִימּוֹת הַמָּשִׁיחַ:

1 □ Some pronounce "Rabbi"

BLESSED BE THE 'OMNIPRESENT' GOD, BLESSED BE HE. BLESSED BE HE WHO GAVE THE TORAH TO HIS PEOPLE ISRAEL, BLESSED BE HE. THE TORAH SPEAKS OF FOUR CHILDREN: A WISE ONE, A WICKED ONE, A SIMPLE ONE, AND ONE WHO DOES NOT KNOW HOW TO ASK.

THE WISE ONE, WHAT DOES HE SAY? 'WHAT ARE THESE TESTIMONIES, THESE DOGMAS AND THESE LAWS THAT THE ETERNAL OUR GOD HAS COMMANDED YOU?'. YOU SHALL ANSWER HIM ACCORDING TO THE LAWS OF THE (LAMB) SACRIFICE OF PESSACH: ONE MUST CONSUME NOTHING AFTER THE AFIKOMAN.

THE WICKED ONE, WHAT DOES HE SAY? 'WHAT IS THIS RITE **FOR YOU**?'. 'FOR YOU' AND NOT 'FOR HIM'. AND BECAUSE HE EXCLUDES HIMSELF FROM THE COMMUNITY, HE HAS DENIED THE VERY ESSENCE (OF GOD). THEN YOU SHALL SET HIS TEETH ON EDGE BY TELLING HIM 'BECAUSE OF THIS THE ETERNAL **HAS** BROUGHT ME OUT OF EGYPT', IN MY FAVOR AND NOT HIS, AND HAD HE BEEN THERE HE WOULD NOT HAVE BEEN DELIVERED.

THE SIMPLE ONE, WHAT DOES HE SAY? 'WHAT IS THIS?'. YOU SHALL TELL HIM: 'WITH A STRONG HAND THE ETERNAL BROUGHT US OUT OF EGYPT, FROM THE HOUSE OF SLAVES'.

AND THE ONE WHO DOES NOT KNOW HOW TO ASK, IT IS FOR YOU TO OPEN (THE DISCUSSION), AS IT IS SAID: 'ON THAT DAY, YOU SHALL TELL YOUR SON "BECAUSE OF THIS THE ETERNAL ACTED IN MY FAVOR DURING MY EXODUS FROM EGYPT". ONE MIGHT HAVE THOUGHT THAT IT IS NECESSARY TO BEGIN THE ACCOUNT FROM THE NEW MOON (1ST OF NISSAN)? THE TALMUD SAYS "ON THAT DAY", SO PERHAPS FROM THE BEGINNING OF THE DAY? THE TALMUD SAYS "BECAUSE OF THIS", THEREFORE ONLY AT THE TIME WHEN THE MATZA AND THE MAROR ARE PLACED BEFORE YOU.

Four sons does not mean that daughters are not concerned...

בְּרוּךְ הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא. בְּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרוּךְ הוּא. כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָּנִים דְּבָרָה תּוֹרָה. אֶחָד חָכָם. וְאֶחָד רָשָׁע. וְאֶחָד תָּם. וְאֶחָד שְׂאִינוּ יוֹדֵעַ לִשְׁאֹל:

חָכָם מָה הוּא אוֹמֵר. מָה הָעֵדוּת וְהַחֲקִים וְהַמְשָׁפְטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם? אִם אַתָּה אָמֹר לוֹ כְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח. אֵין מִפְטִירִין אַחֵר הַפֶּסַח אִפְיִקוֹמָן:

רָשָׁע מָה הוּא אוֹמֵר. מָה הָעֵבֶדְהָ הַזֹּאת לָכֶם? לָכֶם וְלֹא לוֹ. וְלִפִּי שְׁהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכָּלָל. כְּפָר בְּעֶקֶר. אִם אַתָּה הִקְהָה אֶת שְׁנֵי וְאָמֹר לוֹ. בְּעֶבֶר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם. לִי וְלֹא לוֹ. וְאֵלֹו הָיָה שֵׁם לֹא הָיָה נִגָּאֵל:

תָּם מָה הוּא אוֹמֵר. מַה־זֹּאת? וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֻזֵּק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים:

וְשְׂאִינוּ יוֹדֵעַ לִשְׁאֹל. אֶת פֶּתַח לוֹ. שְׁנֵאָמַר. וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּעֶבֶר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם. יָכוֹל מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ? תִּלְמֹד לוֹמֵר. בַּיּוֹם הַהוּא. אִי בַּיּוֹם הַהוּא. יָכוֹל מִבְּעוֹד יוֹם? תִּלְמֹד לוֹמֵר. בְּעֶבֶר זֶה. בְּעֶבֶר זֶה. לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּשָׁעָה שְׁמִעָה וּמְרוֹר מוֹנִחִים לְפָנֶיךָ:

1 □ Some pronounce "lishol"

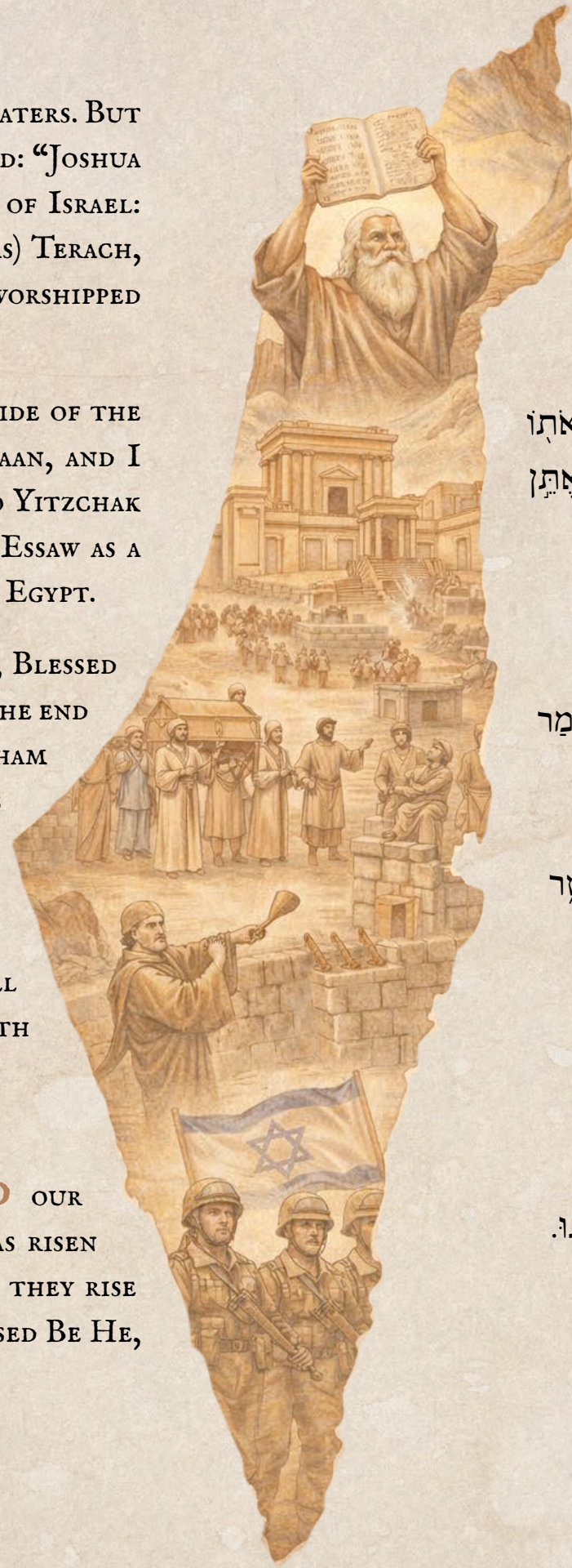
IN THE BEGINNING, OUR ANCESTORS WERE IDOLATERS. BUT NOW GOD HAS BROUGHT US NEAR TO HIS SERVICE, AS IT IS SAID: "JOSHUA SAID TO ALL THE PEOPLE: THUS SAYS THE LORD, THE GOD OF ISRAEL: BEYOND THE RIVER YOUR ANCESTORS ALWAYS DWELT. (SUCH AS) TERACH, FATHER OF ABRAHAM AND FATHER OF NACHOR, AND THEY WORSHIPPED OTHER GODS".

AND I TOOK YOUR FATHER ABRAHAM FROM THE OTHER SIDE OF THE RIVER, AND LED HIM THROUGHOUT ALL THE LAND OF CANAAN, AND I MULTIPLIED HIS OFFSPRING. THEN I GAVE HIM YITZCHAK. TO YITZCHAK I GAVE YA'AKOB AND 'ESSAW. I ASSIGNED MOUNT SEIR TO 'ESSAW AS A POSSESSION. AND YA'AKOB AND HIS CHILDREN WENT DOWN TO EGYPT.

BLESSED IS HE WHO KEEPS HIS PROMISE TO ISRAEL, BLESSED BE HE, FOR THE HOLY ONE, BLESSED BE HE, CALCULATED THE END (OF THE SLAVERY), TO FULFILL WHAT HE PROMISED TO ABRAHAM OUR FATHER AT THE "COVENANT BETWEEN THE PIECES", AS IT IS SAID: "HE SAID TO ABRAHAM: KNOW WELL, YOUR OFFSPRING WILL BE STRANGERS IN A LAND THAT IS NOT THEIRS; THEY WILL BE ENSLAVED AND OPPRESSED FOR FOUR HUNDRED YEARS. BUT THE NATION THAT WILL HAVE ENSLAVED THEM WILL BE JUDGED BY ME; AND AFTER THAT THEY WILL GO OUT WITH GREAT WEALTH".

AND IT IS IT¹ THAT HAS SUSTAINED OUR FATHERS AND OURSELVES, FOR IT IS NOT ONLY ONE WHO HAS RISEN AGAINST US TO EXTERMINATE US BUT IN EVERY GENERATION THEY RISE AGAINST US TO EXTERMINATE US, AND THE HOLY ONE, BLESSED BE HE, HAS SAVED US FROM THEIR HANDS.

¹ This promise

מִתְחִלָּה עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ. וְעַכְשָׁיו קָרַבְנוּ הַמָּקוֹם לְעֲבוֹדָתוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר. וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-כָּל-הָעָם כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶבֶר הַנָּהָר יֹשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תֵּרַח אָבִי אֲבִרָהָם וְאָבִי נַחֲוֹר וַיַּעֲבֹדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים:

וְאָקַח אֶת-אֲבִיכֶם אֶת-אֲבִרָהָם מֵעֶבֶר הַנָּהָר וְאוֹלָךְ אֶתוֹ בְּכָל-אֶרֶץ כְּנָעַן וְאֲרָבָה אֶת-זֶרְעוֹ וְאֶתֶּן-לוֹ אֶת-יִצְחָק: וְאֶתֶּן לְיִצְחָק אֶת-יַעֲקֹב וְאֶת-עֵשָׂו וְאֶתֶּן לְעֵשָׂו אֶת-הָר שֵׁעִיר לְרֶשֶׁת אוֹתוֹ וַיַּעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ מִצְרָיִם:

בְּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל בְּרוּךְ הוּא. שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַחֲשֵׁב אֶת הַקֵּץ. לַעֲשׂוֹת כְּמָה שֶׁאָמַר לְאֲבִרָהָם אֲבִינוּ בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים. שֶׁנֶּאֱמַר. וַיֹּאמֶר לְאֲבִרָם יָדַע תֵּדַע כִּי-גֵר אֶהְיֶה זֶרַעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְעֹבְדִים וְעֲנִי אֲתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה: וְגַם אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָּן אֲנִכִּי וְאַחֲרֵי-כֵן יֵצְאוּ בִּרְכָשׁ גָּדוֹל:

Cover the tray, raise the wine cup and say:

וְהִיא שְׁעֵמֻדָּה לְאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ. שֶׁלֹּא אֶחָד בְּלִבָּד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ. אֶלָּא שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ. וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם:

Set down the wine cup and uncover the tray.

GO OUT AND LEARN WHAT LABAN THE ARAMEAN SOUGHT TO DO TO YA'AKOB OUR FATHER: WHILE PHARAOH ONLY DECREED (DEATH) FOR THE MALES, LABAN SOUGHT TO UPROOT EVERYTHING, AS IT IS SAID:

"THE ARAMEAN SOUGHT TO DESTROY MY FATHER, THEN (HE) WENT DOWN TO EGYPT AND LIVED THERE FEW IN NUMBER, THEN HE BECAME THERE A GREAT NATION, POWERFUL AND NUMEROUS".

AND HE (YA'AKOB) WENT DOWN TO EGYPT, COMPELLED BY THE DIVINE WORD, AND HE STAYED THERE, WHICH TEACHES US THAT **HE DID NOT GO DOWN TO EGYPT TO TAKE ROOT THERE** BUT ONLY TO STAY THERE, AS IT IS SAID: "THEY SAID TO PHARAOH: WE HAVE COME TO STAY IN THE LAND FOR THERE IS NO PASTURE FOR THE FLOCKS OF YOUR SERVANTS, FOR THE FAMINE IS HEAVY IN THE LAND OF CANAAN. PLEASE, ALLOW YOUR SERVANTS TO DWELL IN THE PROVINCE OF GOSHEN".

"FEW IN NUMBER", AS IT IS SAID: "WITH SEVENTY SOUL(S) YOUR ANCESTORS DESCENDED TO EGYPT, AND NOW THE ETERNAL YOUR GOD HAS MADE YOU AS THE STARS OF THE HEAVEN IN MULTITUDE."

"AND HE BECAME THERE A GREAT NATION", WHICH TEACHES US THAT THE CHILDREN OF ISRAEL WERE DISTINCT THERE AS A GREAT AND POWERFUL NATION, AS IT IS SAID: "AND THE CHILDREN OF ISRAEL WERE FRUITFUL, INCREASED ABUNDANTLY, MULTIPLIED AND GREW EXCEEDINGLY STRONG AND THE LAND WAS FILLED WITH THEM".

"AND NUMEROUS", AS IT IS SAID: "I MADE YOU MULTIPLIED AS THE VEGETATION OF THE FIELDS, YOU INCREASED, YOU GREW, YOU DONNED THE MOST BEAUTIFUL OF ORNAMENTS, YOUR BREASTS BECAME FIRM, YOUR HAIR GREW, BUT YOU WERE NAKED AND BARE".

צֵא וּלְמַד מַה בִּקֵּשׁ לְבֵן הָאֲרָמִי לַעֲשׂוֹת לַיעֲקֹב אָבִינוּ. שִׁפְרָעָה לֹא גָזַר אֱלֹא עַל הַזָּכָרִים. וְלֵבֵן בִּקֵּשׁ לַעֲקֹר אֶת-הַכֹּל. שֶׁנֶּאֱמַר¹:

אֲרָמִי אֲבָד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרָיִם
וַיֵּגֶר שָׁם בְּמִתֵּי מַעֲט
וַיְהִי-שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עַצוֹם וָרֹב:

וַיֵּרֶד מִצְרָיִם. אָנוּס עַל פִּי הַדִּבֹּר.
וַיֵּגֶר שָׁם. מִלֵּמַד שֶׁלֹּא יֵרֶד לְהִשְׁתַּקֵּעַ. אֱלֹא
לְגוֹר שָׁם. שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאמְרוּ אֶל-פַּרְעֹה לְגוֹר בְּאֶרֶץ בְּאֵנוֹ
כִּי-אֵין מְרֻעָה לַעֲמָן אֲשֶׁר לַעֲבָדֶיךָ כִּי-כָבֵד הָרַעֲב בְּאֶרֶץ
כָּנָעַן וְעַתָּה יֵשְׁבוּ-נָא עַבְדֶּיךָ בְּאֶרֶץ גִּשְׁן:

בְּמִתֵּי מַעֲט. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: בְּשִׁבְעִים
נֶפֶשׁ יֵרְדוּ אֲבֹתֶיךָ מִצְרָיִם וְעַתָּה
שִׁמְךָ יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם
לְרֹב:

וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל. מִלֵּמַד
שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְצֻנִּים שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל
וְעַצוֹם. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצֻמוּ בְּמֵאֵד
מְאֹד וְתַמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם:

וָרֹב. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: רַבְּכָה כְּצֶמַח הַשָּׂדֶה
נִתְתִּיךָ וְתִרְבִּי וְתִגְדְּלִי וְתִבְאִי בַעֲדֵי עַדִּי
שָׂדִים נִכְנֹו וּשְׁעָרֶךָ צִמַּח וְאֵת עֵרְם וְעָרִיהָ:

1 At this point, the Haggadah enters into the commentary on the biblical verses. Colors serve as a guide: the Rabbis first cite a verse, divided into several fragments, each identified by a color. Each fragment is explained separately. To support their interpretations, they cite other verses in which the quoted excerpt appears in parallel with a new element, helping to clarify its meaning.

IN EVERY GENERATION MAN IS OBLIGATED TO CONSIDER HIMSELF AS IF HE HIMSELF HAD GONE OUT OF EGYPT, AS IT IS SAID: "AND YOU SHALL TELL YOUR SON ON THAT DAY, SAYING: IT IS BECAUSE OF THIS THAT THE ETERNAL ACTED FOR ME, WHEN I WENT OUT OF EGYPT", FOR IT WAS NOT ONLY OUR ANCESTORS THAT THE HOLY ONE, BLESSED BE HE, DELIVERED, BUT US TOO HE DELIVERED WITH THEM, AS IT IS SAID: "AND US, HE BROUGHT OUT FROM THERE TO BRING US AND GIVE US THE LAND THAT HE HAD PROMISED TO OUR ANCESTORS."

בְּכָל דּוֹר וָדּוֹר חַיֵּב אָדָם לְהִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלוֹ הוּא יֵצֵא מִמִּצְרַיִם. שְׁנָאֵמַר. וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם: שְׁלֹא אֶת אֲבוֹתֵינוּ בִּלְבַד גָּאֵל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲלָא אַף אוֹתָנוּ גָּאֵל עִמָּהֶם. שְׁנָאֵמַר. וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הָבִיא אֹתָנוּ לְתֶת לָנוּ אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאֲבוֹתֵינוּ:

ROCHTZA

► One washes the hands:

One pours water as per their minhag¹ and one recites the blessing "Al netilath Yadayim".

□ Some insert these verses

between the washing and the blessing:

שְׁאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבְרַכּוּ אֶת־יְהוָה:
וְאִשָּׁא־כַפִּי אֶל־מִצּוֹתֶיךָ אֲשֶׁר אֱהַבְתִּי:

► The blessing for the washing:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מִלֶּךְ הָעוֹלָם.
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדַיִם:

MOTZI MATZA

One proceeds to the motzi.

□ Some recite first:

מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה רֹעִי לֹא אֲחָסֵר: בְּנֵאוֹת דָּשָׁא יִרְבִּיצָנִי עַל־מִי מִנְחוֹת יִנְהַלְנִי:
נַפְשִׁי יִשׁוּבֵב יִנְחֲנִי בְּמַעְגְלֵי־צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ: גַּם כִּי־אֵלֶךְ בְּגִיא צַלְמוֹת לֹא־אִירָא
יָדָע כִּי־אַתָּה עִמָּדִי שְׁבִטְךָ וּמִשְׁעֲנִתְךָ הֵמָּה יִנְחֲמֵנִי: תַּעֲרֹךְ לִפְנָיו שְׁלֹחַן נֶגֶד צִרְרִי
דִּשְׁנָתְךָ בְּשֶׁמֶן רֹאשִׁי כוֹסֵי רוּיָה: אָדָּו טוֹב וְחֶסֶד יִרְדֹּפוּנִי כָּל־יְמֵי חַיִּי וְשַׁבְתִּי
בְּבֵית־יְהוָה לְאַרְךָ יָמַיִם:

□ On Shabbat some add:

לְמַבְצֵעַ עַל רִפְתָּא כְּזִיתָא וּכְבִּיעֲתָא תִּרְדִּין יוּדִין נִקְטָא סְתִימִין וּפְרִישִׁין:
מִשַּׁח זֵיתָא דְכָּיָא דְטַחֲנִין רַחֲמָא וְנִגְדִין נַחֲלָא בְּגוּה בְּלַחֲשִׁין:
הָלָא נִימָא רוּזִין וּמִלִּין דְּגִנְזִין דְּלִיתְהוּן מִתְחִזִּין טְמִירִין וּכְבִּישִׁין:
אַתְעֲטֶרֶת כְּלָה בְּרוּזִין דְּלַעֲלָא בְּגוּ הָאִי הַלּוּלָא דְעִירִין קִדִּישִׁין:
□ עַל כָּל אַהוּדָךְ בְּכַל מַעֲשֵׂה יְדִידָךְ:
□ עַל כָּל אַהוּדָךְ וְכָל פֶּה יוֹדָה לָךְ:
□ עַל כָּל אַהוּדָךְ כָּל פֶּה תִּיחַדָךְ:

► The head of the family takes the three Matzot in their order¹, think of the top one and:

□ If the holiday falls on a weekday, some say:

עֵינֵי־כָל אֱלִיד יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה נֹתֵן־לָהֶם אֶת־אֲכֹלָם בְּעֵתוֹ:

□ Then some say:

כְּאָמֹר: פּוֹתַח אֶת־יְדֶךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן:

► The blessing over the bread is recited:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מִלֶּךְ הָעוֹלָם.
הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ:

► He returns the bottom Matzah to its place on the Seder plate and keeps the top one as well as the middle half and says, while thinking of the Afikoman:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מִלֶּךְ הָעוֹלָם.
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו. וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מַצָּה:

One breaks the Matzoth, one dips them in salt, one eats a Kazayith² reclining.
One gives a Kabeitza to his wife then each participant eats a Kazayith.

On Shabbat, some add:

□ יְהוָה מִלֶּךְ יְהוָה מִלֶּךְ יְהוָה יִמְלֹךְ. לְעֹלָם וָעֶד: בִּי
□ יִמְלֹךְ יְהוָה וְלְעוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדָר וָדָר הִלְלוּיָהּ: בִּי

¹ Kabbalah: the ten fingers of the hand must be in contact with the Motzi.

² KaZayith: a piece the size of an olive. KaBeitsa, like an egg

¹ Kabbalah: three times on the right hand then three times on the left hand.

MAROR¹

Each person receives a Kazayith of Maror dipped in the Charoseth, then the head of the family says the following blessing and the lettuce is eaten without leaning:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם.
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מָרֹר:

KOREKH

Each person receives a Kazayith of Matza accompanied by a Kazayith of Chazereth dipped in the Charoseth. The following sentence is said and we eat while leaning:

זָכַר לְמִקְדָּשׁ. כָּהֵל הָעֹקֵן. שֶׁהָיָה בּוֹרֶכֶן וְאוֹכְלֵן בְּבֵית
אֶחָד. לְקִיּוֹם מָה. שֶׁנֶּאֱמַר. עַל־מִצּוֹת וּמִרְרִים יֹאכְלֶהוּ:

SHULCHAN OREKH

The evening meal is eaten.

- ☐ Ashkenazi Jews have the custom of eating the Seder egg with salt water before the meal.

*Rmo, Tsorkiya, Msouki...what dish are you used to preparing for Pessach?
Attach your photos on the opposite page!*

TZAFUN

Everyone receives a Kazayit of the Afikomen (the half of Matza hidden from the beginning). The head of the family says the following words and the Afikomen is eaten leaning. Nothing more may be eaten afterwards to keep the taste of the Matza in the mouth (except for the Seder cups of wine and afterwards some water if needed) :

זָכַר לְקִרְבָּן פֶּסַח
הַנֶּאֱכָל עַל הַשֶּׁבַע:

¹ The Maror alludes to the fact that the Exodus from Egypt took place before the total repair. The Jewish people therefore had to return to exile later and bitterness remains in human history. The act of dipping the Maror expresses the softening of the decrees related to this.

If there are three men or more, one recites the "Zimun":

□ Some have the Minchag to begin the Zimun as follows:

המזמן אומר:
(ברשות אלהא עלאה מלכא קדישא)
(בשבת: וברשות שבת מלכתא) (ביום טוב: וברשות יומא טבא קדישא)
(וברשות מורי ורבותי) (וברשות...)
(ו) **ברשותכם נברך:** ועונים המסבים: **נברך:**

□ Others begin it as follows:

המזמן אומר: **ברשות מורי ורבותי (הב לן ונברך למלכא עלאה קדישא)**
ועונים המסבים: **שמים:**

Then continue:

המזמן: **נברך** (בעשרה: אלהינו) (בסעודת חתן: ששה שמחה במעונו)
שאכלנו משלך:

המסבים: **ברוך** (אלהינו) (ששה שמחה במעונו)

שאכלנו משלך ובטוב הגדול (תמיד) חיינו:
המזמן: **ברוך** (אלהינו) (ששה שמחה במעונו)

שאכלנו משלך ובטוב הגדול (תמיד) חיינו:

Then one begins the Birkat Hamazon according to one's rite.

BARECH

The cup of wine is filled and the Birkat Hamazone is recited while holding the cup of wine.
According to the Kabbalah, one proceeds to *Mayim Acharonim* now.

□ On Shabbat, some add:

מזמור שיר ליום השבת: טוב להדות ליהוה ולזמר לשמך עליון: להגיד בבקר חסדך
ואמונתך בלילות: עלי-עשור ועלי-גבל עלי הגיון בכנור: כי שמחתני יהוה בפעלך
במעשי ידיך ארנן: מה-גדלו מעשי ידיך ארנן: מה-גדלו מעשי ידיך ארנן: מה-
גדלו מעשי ידיך ארנן: מה-גדלו מעשי ידיך ארנן: מה-גדלו מעשי ידיך ארנן: מה-
גדלו מעשי ידיך ארנן: מה-גדלו מעשי ידיך ארנן: מה-גדלו מעשי ידיך ארנן:

□ On weekdays, some add:

בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לעז: היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו:
הים ראה ויגס הירדן יסב לאחור: ההרים רקדו כאילים גבעות כבני-צאן: מה-לך
הים כי תנוס הירדן תסב לאחור: ההרים תרקדו כאילים גבעות כבני-צאן: מלפני
אדון חולי ארץ מלפני אלוה יעקב: ההפכי הצור אגם-מים חלמיש למעינו-מים:

□ Others add:

שיר המעלות בשוב יהוה את-שיבת ציון ה'ינו כחלמים: אז ימלא שחוק פיננו וילשוננו
רננה אז יאמרו בגוים הגדיל יהוה לעשות עם-אלה: הגדיל יהוה לעשות עמנו
ה'ינו שמחים: שובה יהוה את-שבותנו שביתנו באפיקים בנגב: הורעים בדמעה
ברננה יקצרו: הלוך ילך ו ובכה נשא משך-הגורע בא-יבא ברננה נשא אלמתי:

□ Then some recite:

אברכה את-יהוה בכל-עת תמיד תהלתו בפי: סוף דבר הכל נשמע את-האלהים
ירא ואת-מצותיו שמור כי-זה כל-האדם: תהלת יהוה ידבר פי ויברך כל-בשר
שם קדשו לעולם ועד: ¹ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם הללויה: וידבר אלי זה
השלחן אשר לפני יהוה:

¹ □ Some replace this verse with the following: יהוה:

הוֹדוּ לַיהוָה כִּי-טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 יֹאמְרוּ-נָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 יֹאמְרוּ-נָא בֵּית-אֱהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 יֹאמְרוּ-נָא יִרְאֵי יְהוָה כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:

מִן-הַמִּצָּר קִרְאתִי יְהוָה עֲנֵנִי בְּמִרְחַב יְהוָה: יְהוָה לִי לֹא אֵירָא מֵה־
 יַעֲשֶׂה לִי אֱדָם: יְהוָה לִי בַּעֲזָרִי וְאֲנִי אֶרְאֶה בְּשִׁנְאִי: טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה
 מִבִּטָּח בְּאָדָם: טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה מִבִּטָּח בְּנָדִיבִים: כָּל-גּוֹיִם סִבְּבוּנִי
 בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילָם: סִבּוּנִי גַם-סִבְּבוּנִי בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילָם: סִבּוּנִי
 כַּדְבוּרִים דַּעְכוּ כָּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילָם: דַּחָה דַּחִיתָנִי לִנְפֹל
 וַיהוָה עֲזָרָנִי: עֲזֵי וּמָרַת יְהוָה וַיהוָה-לִי לִישׁוּעָה: קוֹל ו רָנָה וִישׁוּעָה בְּאֵהְלִי
 צַדִּיקִים יִמִּין יְהוָה עֲשֶׂה חֵיל: יִמִּין יְהוָה רֹמְמָה יִמִּין יְהוָה עֲשֶׂה חֵיל:
 לֹא-אָמוֹת כִּי-אֲחִיָּה וְאֶסְפָּר מַעֲשֵׂי יְהוָה: יִסֹּר יִסְרָנִי יְהוָה וְלִמּוֹת לֹא נִתְּנָנִי:
 פִּתְחוּ-לִי שַׁעֲרֵי-צֶדֶק אֲבֹא-בָם אוֹדֶה יְהוָה: זֶה-הַשָּׁעַר לַיהוָה צַדִּיקִים
 יִבְאוּ בּוֹ:

אוֹדֶה כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי-לִי לִישׁוּעָה: (בִּי)
 אֲבֹן מַאֲסוֹ הַבּוֹגִים הָיִתָּה לְרֹאשׁ פְּנֵה: (בִּי)
 מֵאֵת יְהוָה הָיִתָּה זֹאת הִיא נִפְלְאוֹת בְּעִינֵינוּ: (בִּי)
 זֶה-הַיּוֹם עֲשֶׂה יְהוָה נִגִּילָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ: (בִּי)

אָנָּה יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָּא: (בִּי)
 אָנָּה יְהוָה הַצְּלִיחָה נָּא: (בִּי)

בְּרוּךְ הָבָא בְּשֵׁם יְהוָה בְּרַכְנוּכֶם מִבֵּית

יְהוָה¹: אֵל ו יְהוָה וַיָּאֵר לָנוּ אֶסְרוּ-חַג בַּעֲבֹתֵים עַד-
 קִרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ: אֵלֵינוּ אֲתָה וְאוֹדֶה אֱלֹהֵינוּ אֲרוֹמְמֶךָ: הוֹדוּ לַיהוָה
 כִּי-טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ: הוֹדוּ לַיהוָה כִּי-טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:

¹ Some recite these verses twice as well.

הוֹדוּ לַיהוָה כִּי-טוֹב

הוֹדוּ לַאֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים
 הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדָנִים
 לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדֻלוֹת לְבָדּוֹ
 לַעֲשֵׂה הַשְׁמִים בַּתְּבוּנָה
 לְרַקַּע הָאָרֶץ עַל-הַמַּיִם
 לַעֲשֵׂה אוֹרִים גְּדֻלִּים
 אֶת-הַשֶּׁמֶשׁ לְמַמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם
 אֶת-הַיָּרֵחַ וְכּוֹכָבִים לְמַמְשֶׁלוֹת בַּלַּיְלָה
 לְמַכָּה מִצְרַיִם בַּבְּכוֹרִיָּהֶם
 וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם
 בְּיַד מֹצָקָה וּבִזְרוּעַ נְטוּיָה
 לַגֹּר יִס-סוּף לַגִּזְרִים
 וְהַעֲבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ
 וְנָעַר פְּרָעָה וַחֲלִלוּ בַּיִם-סוּף
 לְמוֹלִיד עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר
 לְמַכָּה מְלָכִים גְּדֻלִּים
 וַיַּהַרֵּג מְלָכִים אֲדִירִים
 לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי
 וּלְעֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן
 וְנָתַן אֶרֶץ לְנַחֲלָה
 נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ
 שִׁבְשֵׁפְלָנוּ וְזָכַר לָנוּ
 וַיַּפְרֵקֵנוּ מִצָּרֵינוּ
 נָתַן לָחֶם לְכָל-בָּשָׂר
 הוֹדוּ לָאֵל הַשְׁמִים

כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
 כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:

נִשְׁמַת כָּל חַי

תְּבַרֵּךְ אֶת שְׁמֶךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְרוּחַ כָּל בָּשָׂר תִּפָּאֵר וּתְרוֹמֵם זְכוֹרְךָ מִלִּפְנֵי תַמִּיד: מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אֲתָה אֵל. וּמִבְלָעֲדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ. פּוֹדֶה וּמַצִּיל וְעוֹנֶה וּמַרְחֵם בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה. אֵין לָנוּ מֶלֶךְ עוֹזֵר וְסוֹמֵךְ אֵלָּא אֲתָה:

אֱלֹהֵי הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים. אֵלֹהֵי כָל בְּרִיּוֹת. אֲדוֹן כָּל תּוֹלְדוֹת. הַמְהַלֵּל בְּכָל הַתְּשַׁבְּחוֹת. הַמְנַהֵג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים: וַיְהוֶה אֱלֹהִים אֲמֵת¹. לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן. הַמְעוֹרֵר יְשׁוּנִים. וְהַמְקִיץ נִרְדָּמִים. מַחִיָּה מֵתִים וְרוֹפֵא חוֹלִים פּוֹקֵחַ עֲוִרִים וְזוֹקֵף כְּפוּפִים הַמְּשִׁיחַ אֲלֵמִים. וְהַמְּפַעֵנֵחַ נַעֲלָמִים. וְלֹךְ לְבִדְדָּהּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים:

וְאֵלֹהֵינוּ מֵלֵךְ שִׁירָה בָּיָם. וְלִשׁוֹנֵנוּ רִנָּה בְּהַמּוֹן גָּלִיו. וְשִׁפְתוֹתֵינוּ שִׁבַּח בְּמַרְחָבֵי רִקִּיעַ. וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כְּשֶׁמֶשׁ וּכְיָרֵחַ. וַיְדִינוּ פְּרוֹשׁוֹת כְּנִשְׁרֵי שָׁמַיִם. וְרַגְלֵינוּ קָלוֹת כְּאֵילָנוֹת. אֵין אֲנַחְנוּ מִסְפִּיקִין לַהֲדוֹת לָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְלִבְרָךְ אֶת שְׁמֶךָ מִלִּפְנֵינוּ. עַל אַחַת מֵאֵלֶּף אֲלָפִים וְרֹב רַבִּי רַבּוֹת פְּעָמִים. הַטּוֹבוֹת נִסִּים וּנְפִלְאוֹת שְׁעִשִׁית עֲמָנוּ וְעַם אֲבוֹתֵינוּ מִלִּפְנֵי מַמְצְרִים גְּאֻלָּתָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. מִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ. בָּרָעַב זִנְתָנוּ. וּבְשִׁבְעַת כִּלְכָּלְתָנוּ. מִחֶרֶב הִצַּלְתָנוּ. וּמִדְּבַר מִלִּטְתָנוּ. וּמִחֲלִים רָעִים וְרַבִּים דָּלִיתָנוּ: עַד הִנֵּה עֲזָרוֹנוּ רַחֲמֶיךָ. וְלֹא עֲזָבוֹנוּ חֲסִדֶיךָ. עַל כֵּן אֲבָרִים שְׁפִלְגָתָנוּ בָּנוּ. וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁנִּפְחַתָּ בְּאַפִּינוּ. וְלִשׁוֹן אֲשֶׁר שָׁמַתָּ בְּפִינוּ. הֵן הֵם. יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ וַיִּשְׁבְּחוּ וַיִּפָּאֲרוּ וַיִּשְׁוֹרְרוּ אֶת שְׁמֶךָ מִלִּפְנֵי תַמִּיד: כִּי כָל פֶּה לָךְ יוֹדֶה. וְכָל לִשׁוֹן לָךְ תִּשְׁבַּח. וְכָל עֵין לָךְ תִּצְפֶּה. וְכָל בֶּרֶךְ לָךְ תִּכְרַע. וְכָל קוֹמָה לִפְנֶיךָ תִּשְׁתַּחֲוֶה. וְהַלְבָּבוֹת יִירְאוּךָ. וְכָל-קָרֵב וּכְלִיּוֹת יִזְמְרוּ לְשִׁמְךָ. בְּדָבָר שֶׁנֶּאֱמַר. כָּל עֲצָמוֹתַי תֹּאמְרָנָה יְהוָה מִי כָמוֹךָ:

מַצִּיל עָנִי מִחֶזֶק מִמֶּנּוּ. וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מְגוֹזָלוֹ: שׁוֹעֵת עָנִיִּים אֲתָה תִּשְׁמַע. צַעֲקַת הַדָּל (תַּאֲזִין) תִּקְשִׁיב וְתוֹשִׁיעַ: וְכָתוּב רִנְנוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה. לַיִּשְׂרָאֵל נֶאֱמַר תִּהְלֶה:

בְּפִי י שָׁרִים תֵּת ר וְמִם:
וּבְשִׁפְתֵי צ דִּיקִים תֵּת ב רָךְ:
וּבְלִשׁוֹן ח סִידִים תֵּת ק דָּשׁ:
וּבְקָרֵב ק דוּשִׁים תֵּת ה לָל:

בְּמִקְהֵלוֹת רַבּוֹת עֲמָךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל. שָׁכֵן חוֹבֵת כָּל-הַיְצוּרִים לִפְנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. לַהֲדוֹת. לַהֲלֵל. לְשַׁבַּח. לִפָּאֵר. לְרוֹמֵם. לְהַדְר. וּלְנַצַּח. עַל-כָּל-דְּבָרֵי שִׁירוֹת וְתְשַׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן-יִשִּׁי עֲבָדֶךָ מְשִׁיחֶךָ: וּבְכֵן

יִשְׁתַּבַּח שְׁמֶךָ לְעַד מִלִּפְנֵי הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי לָךְ נֶאֱמַר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. שִׁיר וּשְׁבַחָה. הַלֵּל וְזַמְרָה. עֲזֵר וּמִמְשָׁלָה. נֶצַח. גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה. תְּהִלָּה וְתִפְאָרֶת. קִדְשָׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ. וּמַעֲוֹלָם וְעַד עוֹלָם אֲתָה אֵל:

יְהִלְלוּךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כָּל מַעֲשִׂיךָ. וְחֲסִידֶיךָ וְצַדִּיקִים עוֹשֵׂי רְצוֹנְךָ. וְעַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. כָּלֵם בְּרִנָּה יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ וַיִּשְׁבְּחוּ וַיִּפָּאֲרוּ אֶת שֵׁם כְּבוֹדְךָ. כִּי לָךְ טוֹב לַהֲדוֹת. וְלִשְׁמֶךָ נְעִים לְזַמֵּר. וּמַעֲוֹלָם וְעַד עוֹלָם אֲתָה אֵל: **בְּרוּךְ** אֲתָה יְהוָה. מֶלֶךְ הַמְהַלֵּל בַּתְּשַׁבְּחוֹת. אָמֵן:

The fourth cup is drunk reclining and afterwards one may only drink water.

בְּרוּךְ אֲתָה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עַל הַגָּפֶן וְעַל פְּרֵי הַגָּפֶן. וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה. וְעַל אֶרֶץ חֲמֶדָה. טוֹבָה וְרַחֲבָה. שְׂרָצִית וְהַנְחָלָתָהּ לְאֲבוֹתֵינוּ. לֶאֱכֹל מִפְּרִיָּהּ. וְלִשְׁבֹּעַ מִטּוֹבָהּ. רַחֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וְעַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ. וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ. וְעַל הָרַצִּיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ. וְעַל מִזְבְּחֶךָ. וְעַל הַיִּכְלָךְ. וּבִנְיָה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ. בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ. וְשִׁמְחָנוּ בְּבִנְיָנָהּ. וּנְבָרְכְךָ עָלֶיךָ בְּקִדְשָׁה וּבִטְהָרָה.

בשבת: וְנַחֲמָנוּ¹ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה

וְשִׁמְחָנוּ בְּיוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה בְּיוֹם טוֹב מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה. כִּי אֲתָה טוֹב וּמַטִּיב לְכָל. וְנוֹדֶה לָךְ עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרֵי הַגָּפֶן: (וְעַל פְּרֵי גִפְנָה:)

בְּרוּךְ אֲתָה יְהוָה. עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרֵי הַגָּפֶן: (וְעַל פְּרֵי גִפְנָה:)

¹ ☐ According to the Kabbalah: וַיְהוֶה אֱלֹהִים אֲמֵת
☐ According to the minhag: וַיְהוֶה עַר

¹ ☐ Some say: וְנַחֲמָנוּ

NISHMATH KOL CHAY (ASHKENAZI)

נִשְׁמַת כָּל חַי

תְּבַרְךָ אֵת שְׁמֶךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְרוּחַ כָּל בָּשָׂר תִּפְאֹר וּתְרוֹמָם וְכָרֶךְ מַלְכֵנוּ תָמִיד: מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אֶתָּה אֵל. וּמִבְּלַעַדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ. פּוֹדֶה וּמַצִּיל וּמַפְרִיֵם וּמַרְחֵם בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה. אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֵלָּא אֶתָּה:

אֱלֹהֵי הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרֹנִים. אֵלֹהֵי כָל בְּרִיּוֹת. אֲדוֹן כָּל תּוֹלְדוֹת. הַמְהַלֵּל בְּרַב הַתְּשַׁבְּחוֹת. הַמְנַהֵג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים: וַיְהוֶה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן. הַמַּעֲוֵר יְשָׁנִים. וְהַמְקִיץ נֹרְדָּמִים. וְהַמְשִׁיחַ אֲלָמִים וְהַמַּתִּיר אֲסוּרִים וְהַסּוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְהַצּוֹקֵף כְּפוּפִים. לֵךְ לְבַדְּךָ אֲנַחְנוּ מוֹדִים:

אֱלֹהֵינוּ פִּינוּ מֵלֹא שִׁירָה בָּיָם. וְלִשְׁוֹנֵנוּ רִנָּה כְּהַמּוֹן גָּלִיו. וְשִׁפְתוֹתֵינוּ שִׁבַּח כְּמַרְחֵבֵי רִקִּיעַ. וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כְּשֶׁמֶשׁ וּכְיָרֵחַ. וְיָדֵינוּ פְּרוּשׁוֹת כְּנִשְׂרֵי שָׁמַיִם. וְרַגְלֵינוּ קְלוֹת כְּאַיִלוֹת. אֵין אֲנַחְנוּ מִסְּפִיקִין לַהוֹדוֹת לֵךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. וְלִבְרַךְ אֵת שְׁמֶךָ עַל אַחַת מֵאֲלֹף אֲלֹף אֲלָפִים וּרְבֵי רַבְבוֹת פְּעָמִים הַטּוֹבוֹת שְׁעָשִׂיתָ עִם אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ. מִמַּצְרִים גָּאַלְתָּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וּמִבֵּית עַבְדִּים פָּדִיתָנוּ. בְּרָעַב זִנְתָּנוּ וּבִשְׁבַע כִּלְכַּלְתָּנוּ. מַחֲרֵב הִצַּלְתָּנוּ וּמַדְבֵּר מִלְטָתָנוּ. וּמַחֲלִים רָעִים וְנֶאֱמָנִים דָּלִיתָנוּ. עַד הִנֵּה עֲזָרוֹנוּ רַחֲמֶיךָ וְלֹא עֲזָבוֹנוּ חֲסָדֶיךָ. וְאֵל תִּשְׁשָׁנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְנֶעֱצָה. עַל כֵּן אֲבָרִים שִׁפְלַגְתָּ בָּנוּ. וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁנִּפְחַתָּ בְּאַפֵּינוּ. וְלִשׁוֹן אֲשֶׁר שָׁמַתָּ בְּפִינוּ. הֵן הֵם. יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ וַיִּשְׁבְּחוּ וַיִּפְאֲרוּ וַיְרוֹמְמוּ וַיַּעֲרִיצוּ וַיִּקְדִּישׁוּ וַיְמַלִּיכוּ אֵת שְׁמֶךָ מַלְכֵנוּ: כִּי כָל פֶּה לֵךְ יוֹדֶה וְכָל לִשׁוֹן לֵךְ תִּשְׁבַּע וְכָל בֶּרֶךְ לֵךְ תִּכְרַע וְכָל קוֹמָה לְפָנֶיךָ תִּשְׁתַּחֲוֶה וְכָל לִבָּבוֹת יִירָאוּךָ וְכָל קָרֵב וּכְלִיּוֹת יִזְמְרוּ לְשִׁמְךָ. בְּדָבָר שִׁפְתוֹב: כָּל עֲצָמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְהוָה מִי כִמוֹךָ מַצִּיל עָנִי מִחֶזֶק מִמֶּנּוּ. וְעָנִי וְאֲבִיוֹן מִגּוֹזְלוֹ: מִי יְדַמָּה לֵךְ וּמִי יִשְׁוֶה לֵךְ וּמִי יַעֲרֹךְ לֵךְ. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֲלִיּוֹן. קִנְיָה שָׁמַיִם וְאָרֶץ. נִהַלְלָךָ וְנִשְׁבַּחְךָ וְנִפְאֲרָךְ וְנִבְרַךְ אֵת שֵׁם קִדְשֶׁךָ. כְּאִמּוֹר: לְדוֹד. בְּרָכִי נַפְשִׁי אֵת יְהוָה. וְכָל קָרְבִי אֵת שֵׁם קִדְשׁוֹ:

הָאֵל בְּתַעֲצוּמוֹת עֲזָךְ. הַגָּדוֹל בְּכְבוֹד שְׁמֶךָ. הַגִּבּוֹר לְנֶעֱצָה וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוּתֶיךָ. הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רֵם וְנִשְׂא: שׁוֹכֵן עַד מְרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ. וְכָתוּב: רִנְנוּ צִדִּיקִים בִּיהוָה. לִישְׂרָאֵל נִאֻה תִּהְיֶה:

בְּפִי יִשְׂרָאֵל תִּתְהַלֵּל. וּבִדְבָרֵי צִדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ.

וּבְלִשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְרוֹמֵם. וּבִקְרֹב קְדוּשִׁים תִּתְקַדֵּשׁ:

וּבִמְקַהְלֹת רַבְבוֹת עִמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאֵר שְׁמֶךָ מַלְכֵנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. שְׁכֵן חוֹבֵת כָּל הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. לַהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבַּח לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדִּיר לְבָרֶךְ לְעַלָּה וּלְקַלֵּם. עַל כָּל דְּבָרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת דָּוִד בֶּן יִשִּׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ:

יִשְׁתַּבַּח שְׁמֶךָ לְעַד מַלְכֵנוּ. הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ. בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ. כִּי לֵךְ נָאָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שִׁיר וְשִׁבְחָה הֵלֵל וְזִמְרָה עֲזָה וּמִמְשָׁלָה נֶעֱצָה גְדֻלָּה וּגְבוּרָה תִּהְיֶה וְתִפְאֶרֶת קִדְשָׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת. מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בְּתִשְׁבָּחוֹת. אֵל הַהוֹדָאוֹת. אֲדוֹן הַנִּפְלְאוֹת. הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה. מֶלֶךְ אֵל חַי הָעוֹלָמִים

הַנְּנִי מוֹכֵן וּמִזְמֵן לְקִים מִצּוֹת כּוֹס רְבִיעִי. שֶׁהוּא כְּנֶגֶד בְּשׁוֹרֶת הַיְשׁוּעָה. שֶׁאָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל "וְלִקְחָתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהִיִּיתִי לְכֶם לֵאלֹהִים":

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן:

The fourth cup is drunk reclining and afterwards one may drink only water.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן. וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה. וְעַל אֶרֶץ חֲמֻדָּה. טוֹבָה וְרַחֲבָה. שְׂרָצִית וְהִנְחַלְתָּ לְאֲבוֹתֵינוּ. לֶאֱכֹל מִפְּרִיָּהּ. וְלִשְׁבַע מִטּוֹבָהּ. רַחֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וְעַל יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ. וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ. וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ. וְעַל מִזְבִּיחֶךָ. וְעַל הַיִּכְלָךְ. וּבִנְיָה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ. בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ. וְשִׁמְחָנוּ בְּבִנְיָנָהּ. וְנֹאכַל מִפְּרִיָּהּ. וְנִשְׁבַּע מִטּוֹבָהּ. וְנִבְרַכְךָ עָלֶיךָ בְּקִדְשָׁה וּבִטְהָרָה.

בִּשְׁבַת: וְרָצָה וְהִחְלִיצָנוּ בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה

וְשִׁמְחָנוּ בַּיּוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה. כִּי אַתָּה טוֹב וּמַטִּיב לְכָל. וְנוֹדֶה לֵךְ עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן: (וְעַל פְּרִי גִפְנָה)

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן: (וְעַל פְּרִי גִפְנָה)

NIRTZAH

□ Some say:

חֶסֶל סדור פסח כהלכתו, ככל משפטו וחקתו. כאשר זכינו לסדר אותו, כנזכר לעשותו. וך שוכן מעונה, קומם קהל עדת מי מנה. בקרוב נהל נטעי כנה פדוים לציון ברנה. לשנה הבאה בירושלים (הבנויה):

One sings and speaks of the miracles of the exodus from Egypt until falling asleep.

וְאֶחָד אֶגְדִּיָּא וְאֶחָד אֶגְדִּיָּא. אֵלֵי שָׂרָא לִי בָּאבָא בְּזוּג' פְּלוּס.
וְאֶחָד אֶגְדִּיָּא וְאֶחָד אֶגְדִּיָּא:

אוּגְ'אֵת אֶל-קִטּוּץ. וְכִלְאֵת אֶגְדִּיָּא. אֵלֵי שָׂרָא לִי בָּאבָא בְּזוּג' פְּלוּס.
וְאֶחָד אֶגְדִּיָּא וְאֶחָד אֶגְדִּיָּא:

אוּגְ'אֵת אֶל-פִּלְבָּא. וְגִדְמַת אֶל-קִטּוּץ. אֵלֵי כִלְאֵת אֶגְדִּיָּא. אֵלֵי שָׂרָא לִי
בָּאבָא בְּזוּג' פְּלוּס. וְאֶחָד אֶגְדִּיָּא וְאֶחָד אֶגְדִּיָּא:

אוּגְ'אֵת לַעֲצָא. וְצִרְבַת אֶל-פִּלְבָּא. אֵלֵי גִדְמַת אֶל-קִטּוּץ. אֵלֵי כִלְאֵת
אֶגְדִּיָּא. אֵלֵי שָׂרָא לִי בָּאבָא בְּזוּג' פְּלוּס. וְאֶחָד אֶגְדִּיָּא וְאֶחָד אֶגְדִּיָּא:

אוּגְ'אֵת אֶל-נָאֵר. וְחִרְקַת אֶל-עֲצָא. אֵלֵי צִרְבַת אֶל-פִּלְבָּא. אֵלֵי גִדְמַת
אֶל-קִטּוּץ. אֵלֵי כִלְאֵת אֶגְדִּיָּא. אֵלֵי שָׂרָא לִי בָּאבָא בְּזוּג' פְּלוּס. וְאֶחָד
אֶגְדִּיָּא וְאֶחָד אֶגְדִּיָּא:

אוּגְ'אֵת אֶל-מִלְמָא. וְטָפָא אֶנְאֵר. אֵלֵי חִרְק אֶל-עֲצָא. אֵלֵי צִרְבַת אֶל-
פִּלְבָּא. אֵלֵי גִדְמַת אֶל-קִטּוּץ. אֵלֵי כִלְאֵת אֶגְדִּיָּא. אֵלֵי שָׂרָא לִי בָּאבָא
בְּזוּג' פְּלוּס. וְאֶחָד אֶגְדִּיָּא וְאֶחָד אֶגְדִּיָּא:

וּגְ'אֵת אֶדְבָּאֵת. וְדִבַּח אֶטוּר. אֵלֵי שָׂרָאב אֶל-מָא. אֵלֵי טָפָא אֶנְאֵר. אֵלֵי
חִרְק אֶל-עֲצָא. אֵלֵי צִרְבַת אֶל-פִּלְבָּא. אֵלֵי גִדְמַת אֶל-קִטּוּץ. אֵלֵי כִלְאֵת
אֶגְדִּיָּא. אֵלֵי שָׂרָא לִי בָּאבָא בְּזוּג' פְּלוּס. וְאֶחָד אֶגְדִּיָּא וְאֶחָד אֶגְדִּיָּא:

וּגְ'אֵת מִלְךְ אֶל-מִוֵּת. וְדִבַּח אֶדְבָּאֵת. אֵלֵי דִבַּח אֶטוּר. אֵלֵי שָׂרָאב אֶל-מָא.
אֵלֵי טָפָא אֶנְאֵר. אֵלֵי חִרְק אֶל-עֲצָא. אֵלֵי צִרְבַת אֶל-פִּלְבָּא. אֵלֵי גִדְמַת
אֶל-קִטּוּץ. אֵלֵי כִלְאֵת אֶגְדִּיָּא. אֵלֵי שָׂרָא לִי בָּאבָא בְּזוּג' פְּלוּס. וְאֶחָד
אֶגְדִּיָּא וְאֶחָד אֶגְדִּיָּא:

וּגְ'אֵת הַקְדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְדִבַּח מִלְךְ אֶל-מִוֵּת. אֵלֵי דִבַּח אֶדְבָּאֵת. אֵלֵי
דִבַּח אֶטוּר. אֵלֵי שָׂרָאב אֶל-מָא. אֵלֵי טָפָא אֶנְאֵר. אֵלֵי חִרְק אֶל-עֲצָא.
אֵלֵי צִרְבַת אֶל-פִּלְבָּא. אֵלֵי גִדְמַת אֶל-קִטּוּץ. אֵלֵי כִלְאֵת אֶגְדִּיָּא. אֵלֵי
שָׂרָא לִי בָּאבָא בְּזוּג' פְּלוּס. וְאֶחָד אֶגְדִּיָּא וְאֶחָד אֶגְדִּיָּא:

חַד גְּדִיָּא חַד גְּדִיָּא. דְּזָבִין אַבָּא בְּתֵרֵי זַוּי. חַד גְּדִיָּא חַד גְּדִיָּא
וְאַתָּא שְׁנָרָא. וְאַכְלָה לְגְדִיָּא. דְּזָבִין אַבָּא בְּתֵרֵי זַוּי. חַד גְּדִיָּא חַד גְּדִיָּא
וְאַתָּא כִלְבָּא. וְנִשְׁדַּף לְשְׁנָרָא. דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא. דְּזָבִין אַבָּא בְּתֵרֵי זַוּי. חַד
גְּדִיָּא חַד גְּדִיָּא:

וְאַתָּא חֲטָרָא. וְהִפָּה לְכִלְבָּא. דְּנִשְׁדַּף לְשְׁנָרָא. דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא. דְּזָבִין אַבָּא
בְּתֵרֵי זַוּי. חַד גְּדִיָּא חַד גְּדִיָּא:

וְאַתָּא נִוְרָא. וְשָׂרְף לְחֲטָרָא. דְּהִפָּה לְכִלְבָּא. דְּנִשְׁדַּף לְשְׁנָרָא. דְּאַכְלָה
לְגְדִיָּא. דְּזָבִין אַבָּא בְּתֵרֵי זַוּי. חַד גְּדִיָּא חַד גְּדִיָּא:

וְאַתָּא מִיָּא. וְכִבָּה לְנוּרָא. דְּשָׂרְף לְחֲטָרָא. דְּהִפָּה לְכִלְבָּא. דְּנִשְׁדַּף לְשְׁנָרָא.
דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא. דְּזָבִין אַבָּא בְּתֵרֵי זַוּי. חַד גְּדִיָּא חַד גְּדִיָּא:

וְאַתָּא תוּרָא. וְשִׁתָּה לְמִיָּא. דְּכִבָּה לְנוּרָא. דְּשָׂרְף לְחֲטָרָא. דְּהִפָּה לְכִלְבָּא.
דְּנִשְׁדַּף לְשְׁנָרָא. דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא. דְּזָבִין אַבָּא בְּתֵרֵי זַוּי. חַד גְּדִיָּא חַד גְּדִיָּא:

וְאַתָּא הַשּׁוּחַט. וְשַׁחַט לְתוּרָא. דְּשִׁתָּה לְמִיָּא. דְּכִבָּה לְנוּרָא. דְּשָׂרְף
לְחֲטָרָא. דְּהִפָּה לְכִלְבָּא. דְּנִשְׁדַּף לְשְׁנָרָא. דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא. דְּזָבִין אַבָּא בְּתֵרֵי
זַוּי. חַד גְּדִיָּא חַד גְּדִיָּא:

וְאַתָּא מִלְאֵד הַמּוֹת. וְשַׁחַט לְשּׁוּחַט. דְּשַׁחַט לְתוּרָא. דְּשִׁתָּה לְמִיָּא. דְּכִבָּה
לְנוּרָא. דְּשָׂרְף לְחֲטָרָא. דְּהִפָּה לְכִלְבָּא. דְּנִשְׁדַּף לְשְׁנָרָא. דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא.
דְּזָבִין אַבָּא בְּתֵרֵי זַוּי. חַד גְּדִיָּא חַד גְּדִיָּא:

וְאַתָּא הַקְדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְשַׁחַט לְמִלְאֵד הַמּוֹת. דְּשַׁחַט לְשּׁוּחַט. דְּשַׁחַט
לְתוּרָא. דְּשִׁתָּה לְמִיָּא. דְּכִבָּה לְנוּרָא. דְּשָׂרְף לְחֲטָרָא. דְּהִפָּה לְכִלְבָּא.
דְּנִשְׁדַּף לְשְׁנָרָא. דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא. דְּזָבִין אַבָּא בְּתֵרֵי זַוּי. חַד גְּדִיָּא חַד גְּדִיָּא:

אָדיר בַּמְלוּכָה כִּי לֹא נָאָה, כִּי לֹא יָאָה

אָדיר בַּמְלוּכָה, בַּחֹר כַּהֲלָכָה, גְּדוּדָיו יֹאמְרוּ לוֹ:

לֵךְ וּלֵךְ, לֵךְ כִּי לֵךְ, לֵךְ אַף לֵךְ, לֵךְ יִי הַמַּמְלָכָה.
כִּי לֹא נָאָה, כִּי לֹא יָאָה:

דָּגוּל בַּמְלוּכָה, הַדּוּר כַּהֲלָכָה, וְתִיקִיו יֹאמְרוּ לוֹ: לֵךְ וּלֵךְ...
זָכָאִי בַּמְלוּכָה, חֲסִין כַּהֲלָכָה טַפְסָרִיו יֹאמְרוּ לוֹ: לֵךְ וּלֵךְ
יָחִיד בַּמְלוּכָה, כַּבִּיר כַּהֲלָכָה לְמוּדָיו יֹאמְרוּ לוֹ: לֵךְ וּלֵךְ
מוֹשֵׁל בַּמְלוּכָה, נוֹרָא כַּהֲלָכָה סְבִיבִיו יֹאמְרוּ לוֹ: לֵךְ וּלֵךְ
עֶנּוּ בַּמְלוּכָה, פּוֹדֶה כַּהֲלָכָה, צַדִּיקִיו יֹאמְרוּ לוֹ: לֵךְ וּלֵךְ
קָדוֹשׁ בַּמְלוּכָה, רַחוּם כַּהֲלָכָה שְׁנֵאֲנִיו יֹאמְרוּ לוֹ: לֵךְ וּלֵךְ
תִּקְיָא בַּמְלוּכָה, תּוֹמֵךְ כַּהֲלָכָה תְּמִימִיו יֹאמְרוּ לוֹ: לֵךְ וּלֵךְ

אָדיר הוּא

אָדיר הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקִרְוֹב:

בַּמְהֵרָה, בַּמְהֵרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקִרְוֹב.

אֵל בְּנֶה, אֵל בְּנֶה, בְּנֶה בֵּיתְךָ בְּקִרְוֹב:

בַּחֹר הוּא, גְּדוּל הוּא, דָּגוּל הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקִרְוֹב: בַּמְהֵרָה...
הַדּוּר הוּא, וְתִיק הוּא, זָכָאִי הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקִרְוֹב: בַּמְהֵרָה
חֲסִיד הוּא, טַפְסָר הוּא, יָחִיד הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקִרְוֹב: בַּמְהֵרָה
כַּבִּיר הוּא, לְמוּד הוּא, מְלֵךְ הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקִרְוֹב: בַּמְהֵרָה
נוֹרָא הוּא, סְבִיב הוּא, עֶנּוּ הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקִרְוֹב: בַּמְהֵרָה
פּוֹדֶה הוּא, צַדִּיק הוּא, קָדוֹשׁ הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקִרְוֹב: בַּמְהֵרָה
רַחוּם הוּא, שְׂדֵי הוּא, תִּקְיָא הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקִרְוֹב: בַּמְהֵרָה

שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמָה: יִשְׁקֹנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי-
טוֹבִים דְּדִיד מִיָּין: לְרִיחַ שְׁמִנִּיךָ טוֹבִים שְׁמֵן תּוֹרֶךְ שְׁמֶךְ עַל-כֵּן עֲלָמוֹת
אַהֲבוּךָ: מִשְׁכְּנִי אַחֲרֶיךָ נְרוּצָה הִבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בְּךָ
נִזְכִּירָה דְּדִיד מִיָּין מִיִּשְׁרָיִם אַהֲבוּךָ: שְׁחֹרָה אֲנִי וְנֵאֻזָּה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם
כְּאַהֲלֵי קֶדֶר כִּירִיעוֹת שְׁלֵמָה: אֶל-תִּרְאוּנִי שְׁאֲנִי שְׁחֹרָחֶרֶת שְׁשׁוּפָתַנִּי
הַשֶּׁמֶשׁ בְּנִי אֲמִי נִחְרוּ-בִּי שְׁמֹנִי נִטְרָה אֶת-הַכְּרָמִים כְּרָמִי שְׁלִי לֹא
נִטְרָתִי: הַגִּידָה לִּי שְׁאַהֲבָה נִפְשִׁי אֵיכָה תִרְעָה אֵיכָה תִרְבִּיץ בְּצִהָרִים
שְׁלֵמָה אַהֲיָה כְּעִטָּיָה עַל עֲדָרֵי חֲבָרִיךָ: אִם-לֹא תִדְעִי לֵךְ הִיפָּה בְּנָשִׁים
צֹאֵי-לֵךְ בְּעֶקְבֵי הַצֹּאן וְרַעֲלִי אֶת-גְּדִיתֶיךָ עַל מִשְׁפָּנוֹת הָרָעִים: לִסְסָתִי
בְּרִכְבִּי פִרְעָה דְּמִיתֶיךָ רַעֲיָתִי: נֶאֱוֹן לְחִינֶיךָ בַּתְלִים צוֹאֲרֶךְ בַּחֲרוּזִים: תּוֹרִי
זָהָב נֶעֱשֶׂה-לֵךְ עִם נִקְדּוֹת הַכֶּסֶף: עַד-שֶׁהַמֶּלֶךְ בְּמִסְבּוֹ נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ:
צִרֹר הֶמֶר וְדוּדִי לִי בֵּין שְׂדֵי יָלִין: אֲשַׁכֵּל הַכֶּפֶר וְדוּדִי לִי בְּכִרְמִי
עֵין גָּדִי: הִנֵּךְ יָפָה רַעֲיָתִי הִנֵּךְ יָפָה עֵינֶיךָ יוֹנִים: הִנֵּךְ יָפָה דוּדִי אֶף
נָעִים אֶף-עֲרֻשְׁנוּ רַעֲנָנָה: קְרוֹת בְּתִינוּ אֲרָזִים רַחֲיטְנוּ (רַהֲיטְנוּ) בְּרוֹתִים

אֲנִי חֲבִיצָלַת הַשָּׂדֶה שׁוֹשְׁנַת הָעֵמֶקִים: כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוֹחִים בֵּין
רַעֲיָתִי בֵּין הַבְּנוֹת: כְּתַפּוּחַ בְּעֵצִי הִלְעַר בֵּן דוּדִי בֵּין הַבְּנִים בְּצִלּוֹ חֲמֻדָּתִי
וְיִשְׁבָּתִי וּפְרִיזוֹ מִתּוֹק לַחֲכִי: הִבִּיאֲנִי אֶל-בֵּית הַיָּין וְדָגְלוֹ עָלִי אַהֲבָה:
סִמְכוֹנִי בְּאִשְׁשׁוֹת רַפְּדוֹנִי בַּתְפּוּחִים כִּי-חֹלֶת אַהֲבָה אֲנִי: שְׁמֹאלוֹ תַּחַת
לְרֹאשִׁי וְיָמִינוֹ תַּחֲבִקְנִי: הַשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצִבְאוֹת אוֹ
בְּאִילוֹת הַשָּׂדֶה אִם-תִּעְרֶוּ וְאִם-תִּעְזְרוּ אֶת-הָאֲהָבָה עַד שֶׁתַּחֲפֹץ:
קוֹל דוּדִי הִנֵּה-זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל-הַהָרִים מְקַפֵּץ עַל-הַגְּבָעוֹת: דּוֹמָה דוּדִי
לְצִבִּי אוֹ לְעֶפֶר הָאֵילִים הִנֵּה-זֶה עוֹמֵד אַחֵר כְּתִלְנוּ מִשְׁגִּיחַ מִן-הַחֲלָנוֹת
מִצִּיץ מִן-הַחֲרָכִים: עֲנֶה דוּדִי וְאָמַר לִי קוֹמִי לֵךְ רַעֲיָתִי יָפָתִי וּלְכִי-לֵךְ:
כִּי-הִנֵּה הִסְתָּו עֶבֶר הַגֶּשֶׁם חֲלָף הִלָּךְ לוֹ: הַנְּצָנִים נִרְאוּ בְּאַרְץ עֵת הַזְמִיר
הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצָנוּ: הַתֵּאֲנָה חֲנֻטָּה פִּגְיָה וְהַגְּפָנִים וְסִמְדָּר
נִתְּנוּ רִיחַ קוֹמִי לְכִי (לֵךְ) רַעֲיָתִי יָפָתִי וּלְכִי-לֵךְ: יוֹנָתִי בַּחֲגִנִי הַפֹּלַע
בְּסִתֵּר הַמְדַרְגָּה הָרִאשִׁי אֶת-מֶרְאִיךְ הַשְּׁמִיעָנִי אֶת-קוֹלְךָ כִּי-קוֹלְךָ
עָרַב וּמֶרְאִיךְ נֶאֱוָה: אֲחֻזֵּי-לָנוּ שְׁעָלִים שְׁעָלִים קִטְנִים מִחֲבָלִים כְּרָמִים
וּכְרָמֵינוּ סִמְדָּר: דוּדִי לִי וְאֲנִי לוֹ הִרְעָה בְּשׁוֹשְׁנִים: עַד שֶׁיִּפּוּחַ הַיּוֹם
וְנָסוּ הַצִּלְלִים סֶבֶךְ דְּמַה-לֵךְ דוּדִי לְצִבִּי אוֹ לְעֶפֶר הָאֵילִים עַל-הָרִי בְּתֵר

MORNING KIDDUSH (ASHKENAZI)

On Shabbos, start here:

וְשִׁמְרוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת-הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם: בֵּין וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הוּא לְעַלֵּם כִּי-שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפֶשׁ:

זְכוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ: שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל-מְלָאכָתְךָ: וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא-תַעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתְּךָ עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וּבְהֶמְתְּךָ וּגְרֶךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ: כִּי שֵׁשֶׁת-יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ אֶת-הַיָּם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי **עַל-כֵּן** בֵּרַךְ יְהוָה אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ:

► On weekdays, begin here:

אֱלֹה מוֹעֲדֵי יְהוָה מְקַרְאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת-מִעַדֵי יְהוָה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

סְבְּרֵי מְרֻנָּה וּרְבִנָּה וּרְבֹתֵי:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

Drink, perform Netilat Yadayim and proceed to the Motzi.

MORNING KIDDUSH (SEPHARDIC)

□ Some recite:

בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֵעֹז: הֵיטָה יְהוּדָה לְקַדְּשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מִמְּשֻׁלֹּתָיו: הַיָּם רָאָה וַיִּגַּם הַיָּרְדֵּן יָסַב לְאַחֲזֹר: הַהָרִים רָקְדּוּ כְּאִילָנִים גְּבַעוֹת כְּבָנִי-צֶאֱן: מִהַלֵּךְ הָיָם כִּי תִגֹּס הַיָּרְדֵּן תִּסָּב לְאַחֲזֹר: הַהָרִים תִּרְקְדּוּ כְּאִילָנִים גְּבַעוֹת כְּבָנִי-צֶאֱן: מִלִּפְנֵי אֲדוֹן חוֹלֵי אֶרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: הַהֶפְכִי הַצּוֹר אֲגַם-מַיִם חֲלָמִישׁ לְמַעֲנוֹ-מַיִם:

On Shabbat, one recites:

אֵל גִּעְרָץ בְּסוֹד-קִדְּשֵׁים רַבָּה וְנוֹרָא עַל-כָּל-סִבְיָבוֹ: עֲזִי וְזִמְרַת יְהוָה וַיְהִי-לִי לִישׁוּעָה: כָּל הַנִּשְׁמָה תִּהְלֵל יְהוָה הַלְלוּהָ (ב'):

אִם-תִּשָּׁב מִשְׁבַּת רִגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶיךָ בַּיּוֹם קֹדֶשׁ וְקִרְאָתָהּ לַשַּׁבָּת עֲנֵךְ לְקַדְּשׁ יְהוָה מְכַבֵּד וּכְבֻּדָּתוֹ מַעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמִּצְוֹת חֲפָצֶיךָ וּדְבַר דְּבַר: אִזְּ תִתְעַנֵּג עַל-יְהוָה וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל-בִּמְתִי אֶרֶץ וְהִאֲכִלְתִּיךָ נַחֲלֵת יַעֲקֹב אֲבִיךָ כִּי פִי יְהוָה דְּבַר:

וְשִׁמְרוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת-הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם: בֵּין וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הוּא לְעַלֵּם כִּי-שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפֶשׁ:

עַל-כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ:

► On weekdays, start here:

אֱלֹה מוֹעֲדֵי יְהוָה מְקַרְאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם: □ וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת-מִעַדֵי יְהוָה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

□ שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים וּבִשְׁנָה יִרְאָה כָּל-זְכוּרָךְ אֶת-פָּנָי ו יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחָג הַמִּצּוֹת וּבְחָג הַשַּׁבָּעוֹת וּבְחָג הַסִּכּוֹת וְלֹא יִרְאָה אֶת-פָּנָי יְהוָה רִיקָם:

□ אִישׁ כְּמִתְנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן-לָךְ: □ זֶה-הַיּוֹם עָשָׂה יְהוָה נִגִּילָה וְנִשְׂמָחָה בּוֹ:

סְבְּרֵי מְרֻנָּה: (ועונים: לחיים)

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

One drinks, performs Netilat Yadayim, and proceeds to the Motzi.

Havdalah (Ashkenazi)

□ On Saturday night, we begin here:

הנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד. כי עזי וזמרת יה יהוה ויהי לי
לישועה. ושאבתם מים בששון ממעיני ה' ישועה. ליהוה ה' ישועה על עמך
ברכתך סלה. יהוה צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה. יהוה צבאות
אשרי אדם בטח בך. יהוה הושיעה המלך יעננו ביום קראנו:
ביחד: **ליהודים** היתה אורה ושמחה וששון ויקר. בן תהיה לנו:

כוס-ישועות אשא ובשם יהוה אקרא:

► On weekdays, begin here:

סברי מרנן ורבנן ורבותי:

ברוך אתה יהוה. אלהינו מלך העולם. בורא פרי הגפן:

On Saturday night, we add the blessings over the spices and then over the light:

ברוך אתה יהוה. אלהינו מלך העולם. בורא מיני/עצי/עשבי בשמים:

One looks at the reflection of the light on the fingernails then one recites:

ברוך אתה יהוה. אלהינו מלך העולם. בורא מאורי האש:

► Then one continues:

ברוך אתה יהוה. אלהינו מלך העולם. המבדיל בין קדש לחול. בין
אור לחשך. בין ישראל לעמים. בין יום השביעי לששת ימי המעשה.

ברוך אתה יהוה. המבדיל בין קדש לחול:

Havdalah (Sephardic)¹

□ On Saturday night, many have the custom of singing songs in honor of the prophet Eliyahu and some recite several verses before the Havdalah. Then one recites:

ראשון לציון הנה הגם ולירושלם מבשר אתן:
כוס-ישועות אשא ובשם יהוה אקרא:

אנא יהוה הושיעה נא: (ב')
אנא יהוה הצליחה נא: (ב')

הצליחנו. הצליח דרכנו. הצליח למוננו (הצליח...). ושלח ברכה. ורחק
והצליחה בכל-מעשה ידינו. כדכתיב: ישא ברכה מאת יהוה וצדקה מאלהי ישעו
ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר: וכתיב: ויהי דוד לכל-דרכו משכיל
ויהוה עמו: בן יהיה עמנו (ועמכם) (תמיד):

► On weekdays, start here:

כוס-ישועות אשא ובשם יהוה אקרא:

סברי מרנן: (ועונים: לחיים)

ברוך אתה יהוה. אלהינו מלך העולם. בורא פרי הגפן:

On Saturday night, one adds the blessings over the spices and then over the light:

ברוך אתה יהוה. אלהינו מלך העולם. בורא מיני/עצי/עשבי בשמים:

One looks at the reflection of the light on the fingernails then one recites²:

ברוך אתה יהוה. אלהינו מלך העולם. בורא מאורי האש:

□ אור זרע לצדיק ולישרי-לב שמחה: ליהודים היתה אורה ושמחה:

► Then we continue:

ברוך אתה יהוה. אלהינו מלך העולם. המבדיל בין קדש לחול. ובין
אור לחשך. ובין ישראל לעמים. ובין יום השביעי לששת ימי המעשה.

ברוך אתה יהוה. המבדיל בין קדש לחול:

□ On Saturday night, some bless children, wife, family here...

¹ According to the Kabbalah, unlike the Kiddush, water is not added here.

² According to the Kabbalah, one first looks at the nails of the right hand, the thumb hidden underneath, then one recites afterward.

Temple, during the Babylonian exile. As long as the Temple stood, it protected our prayers. But after its ruin, **the angels of the nations**, who speak Aramaic and seek to hinder them, became an obstacle – unlike the malakhei ha-shareth, angels of divine service, who speak Hebrew and uplift our prayers. That is why this passage was written in their language: **this flatters them**, they withdraw, and the sacred lights of this night can rise without hindrance.

- What is said in this passage?
- In what language is the Haggadah written? And this passage?
- Why do we read this passage?

MA NISHTANA

☆ Why questions? Because true learning only takes place through them. **He who wants to learn must inquire**, search, and not receive a ready-made answer without intellectual effort. Likewise, to one who asks a question, one must first respond with other questions, in order to stimulate his reflection, before giving him the answer. ► Educational advice: rather than asking our children "What did you learn today?", let us ask them "What good questions did you ask today?"

☆ Before the destruction of the Temple, the question of reclining was not asked. The fourth question was then: "Why, every day, do we eat meat **boiled or roasted**, whereas on this night, only **roasted**?" Indeed, the korban Pessach (the paschal offering) was a lamb roasted over fire. After the destruction of the Temple, since sacrifices are forbidden outside of it, we can no longer offer the korban Pessach. The question was therefore replaced by the one about reclining.

☆ The Shekhina is considered to be in exile; this is why the Seder plate is removed from the table. But through our questions, we manifest our love for God and **bring the Shekhina back to its place**. Each question brings back a letter of the Divine Name, from bottom to top, corresponding to the four worlds (Assiya, Yetzira, Beria, Atzilut). More precisely, the Divine Name י-ה-ו-ה (value 26), associated with Hokhma, withdrew, leaving only the Name ה-ו-ה (value 21), which corresponds to Bina. During the Exodus from Egypt, the blood applied to the doors and the blood of the Brit Mila (circumcision) allowed for the return of the Name of 26. In the same way, through our questions at the Seder, we still demand today the return of this Name, restoring divine unity and fullness.

- What do we say in this passage?
- What was the different question in the time of the Temple?
- What do our Sages teach us through this structure?
- Why do we read this passage?

COMMENTARIES & QUIZ

GAME: GUESS THE ORIGINS

☆ Try to identify all the origins of the Jews featured in the Haggada. Answers at the end.

GAME: FIND MOSHE RABBENU

☆ We notice that apparently the name of Moshe Rabbenu **is not mentioned in the Haggada**. Why? Because the exodus from Egypt is not attributed to a man, however great he may be, but only to **Hashem**, the Eternal, Creator and Master of everything. Moses, moreover, was "the humblest man on the face of the earth," and never sought to put himself forward. Yet, the Haggada contains an exception: his name appears once, accompanied by the most prestigious title there is. So, dear readers, here is a little game for you and your children around the table: will you be able to find where Moshe Rabbenu is mentioned in the text of the Haggada?

WHY THIS FIXATION ON EGYPT?

☆ We constantly recall the slavery in Egypt, although it is ancient and other exiles have followed, because Egypt is not just one deliverance among others: it is the origin. **It is from Egypt that we went out to receive the Torah**, and since that moment, it has never left us. It is like the story of a man who, in his youth, received a large sum of money; thanks to it, he was able to study and build himself. Years later, the money had disappeared, but every year he celebrated the day he had received it. When his grandchildren asked him why, he answered: "The money is gone, but what I learned thanks to it has never left me." In the same way, **Egypt is behind us, but the Torah received following it accompanies us forever**.

BEFORE MAGID

- Do you know the 14 steps of the Seder by heart?
- What does the Karpas in salt water represent? According to the Kabbalah?
- What is the afikoman that is set aside during Yachatz?

HA LACHMA ANYA

☆ The Haggadah of Pessach is written almost entirely in Hebrew, with the exception of this passage in **Aramaic**. Our Sages instituted it **after the destruction of the First**

SIMPLE CHAROSET

Depending on cultures and historical periods, charoset has been prepared in different ways. As mentioned earlier, the charoset of the Geonim was a sweetened water in which dates were soaked, resulting in a very liquid preparation. The Ari z"l prepared a charoset made of seven fruits (dates, walnuts, apples, pears, grapes, figs, and pomegranates) and three spices (ginger, lavender, and cinnamon).

Today, Sephardim have kept dates as the main ingredient, while Ashkenazim tend to use apples instead. The mixture is generally bound with red wine or red grape juice. Walnuts are very often added. From there on, everything depends on family tradition: additional spices, other fruits, and thicker or thinner textures. The principle remains simple: choose your fruits, your spices, and your liquid, then blend everything together. Here are two recipe **examples**.

SEPHARDIC VERSION

Ingredients:

- 500 g dates
- 250 g walnuts
- Grape juice (amount according to the desired texture)

Preparation:

- Blend the dates and walnuts, then gradually add grape juice until the desired texture is reached.

ASHKENAZI VERSION

Ingredients:

- 3 medium apples (about 450 g), finely grated
- 150 g walnuts, chopped
- 100 to 150 ml red wine or red grape juice
- 1 teaspoon cinnamon
- Optional: 1 to 2 tablespoons honey or sugar

Preparation:

- Mix the grated apples and walnuts. Gradually add the red wine or grape juice, then add the cinnamon (and honey or sugar if desired). Adjust the texture.

RECIPES

MATZA SHMURA

Ingredients:

- Matzah shmurah flour
- Cold water ("our water", placed in the refrigerator the night before)

Proportions:

- Hydration: about 60-65%
- Example: 250 g of flour for 160 ml of water
- Each matzah: about 58 g of dough
- In 18 minutes, with two people, about 7 matzot can be made

Preparation

1. Mix quickly the flour and the water.
2. Divide the dough into portions and flatten thinly.
3. Pierce the dough (fork or specific tool).
4. Bake at a very high temperature:
 - in a "tabun" (a cleaned pizza oven, with a stone dedicated to matzot),
 - or a portable electric pita oven (common and inexpensive in Israel),
 - or a domestic oven koshered for Pessach, with a refractory stone, preheated to maximum temperature for at least one hour, the stone at the top, the oven in grill mode.
5. After a few seconds, flip the matzah.

This recipe does not replace the in-depth study of the laws for making matzot (clean nails, total cleaning, working within 18 minutes, etc.). It is intended above all as an encouragement to participate, without fear, in this mitzvah.

R'mo

It is now up to you to write your own traditions, personal notes, and recipes on the final pages of this Haggada. Before concluding, I would like to share with you the recipe of my own culinary tradition for Pesach, from the Constantinian Jewish community (Constantine, Algeria), called R'mo.

R'mo is a dish close in spirit to couscous. It consists of a rich broth with vegetables and a “strong” element, here meat. The uniqueness of R'mo lies in the use of crushed matza instead of couscous semolina, as well as in the choice of seasonal vegetables.

Some, who are more stringent, prepare a variation called Tsorkiya: the matza is not cooked in the dish but placed crushed in the plate at serving time, and the hot broth is poured over it. According to this custom, R'mo is prepared only on the eighth day of Pesach, considered derabbanan. Others also have the custom of preparing R'mo again for Shavuot. It should be noted that Tunisian Jews prepare a very similar dish called Msoki.

Ingredients:

- Thick matza (such as “La Bienfaisante”)
- Fava beans (fresh and/or frozen)
- Beef (choice of cheek, neck – bassar rosh –, shank – no. 8)
- Onions sliced into rings
- Finely chopped fresh coriander
- Optional vegetables: cardoons, zucchini, turnips, artichoke hearts
- Optional: a “strong” piece to enhance flavor (foot, marrow bone, lamb)

Preparation:

1. Prepare the fresh fava beans by shelling them and keeping all the beans and most of their skins.
2. In a pot, sear the meat on all sides until well browned, add the onions and let them sweat for 3-5 minutes.
3. Cover with water to level, bring to a boil, then reduce to a gentle simmer.
4. Halfway through cooking (about 1-1.5 hours), add the fresh fava beans and the lamb if used; at three-quarters of the cooking time, add the frozen fava beans. Gradually add the chosen vegetables according to their cooking time.
5. At the end of cooking, turn off the heat and incorporate half of the crushed matza into the pot. The remaining half is added to the dish about 20 minutes before the meal, during the reading of the Haggada.
6. Adjust salt and spices to taste. Add the fresh coriander at the end.

PESSACH KOSHER VESAMEACH!

OVEN-ROASTED LAMB

As mentioned earlier, the zroa was originally a piece of meat.

In general, Sephardim use a lamb bone with some meat on it, while Ashkenazim use a chicken bone (also with meat). However, here is a recipe for those who wish to enjoy a real piece of lamb for Pesach, with two flavor variations.

Ingredients:

- 1 zroa / lamb shoulder / lamb quarter
- Shallots
- Salt (preferably fleur de sel), pepper
- Optional side dishes: potatoes, carrots, rice, etc.

Flavor variations:

- Provençal style: dry white wine, fresh thyme
- Oriental style: dry red wine, cumin, garlic (whole heads of garlic with their skin)

Preparation

1. Finely slice the shallots and place them in an ovenproof dish large enough to hold the lamb.
2. Place the lamb in the dish.
3. Add the potatoes and carrots.
4. Lightly salt (note: kosher meat is sometimes already well salted) and pepper.
5. Add the ingredients corresponding to the chosen variation.
6. For the cumin, make sure to coat the lamb well.
7. Pour in the wine generously to obtain a well-moistened dish; the liquid will reduce during cooking.

Cooking:

1. Preheat the oven to 130°C / 270°F.
2. Cook the shoulder for 2 hours (zroa alone: 1 hour 30 minutes), covered with aluminum foil, leaving a small opening.
3. Remove the aluminum foil.
4. Increase the oven temperature to 220°C / 430°F, grill mode.
5. Once the temperature is reached, leave for 10 to 15 minutes to brown well (zroa alone: 8 to 10 minutes).

